

CORINTO KA WATWAT PEAPTUP PAULO EMUDUPMUBARARAKTUP

¹ Corinto ka watwat, cartadup mubararağ òn eywebeaptum. Òn Paulo. Tupmubararağ òn wuyk-itpit Sóstenes eju. Jesus Cristo emumuju òn Deus bikuyap tağ.

² Tupmubararağ oceju soat pe Deus ebekitkiyũ be—wuykukukat Jesus Cristo kay itabucayũ be. Deus cuk eynaē jebekitkiyũm Cristo eju mũğ'i eyju jekukum puye. Soat ixē ebekitkiyũ e'em:

— Ocebuywatwan cuy eğuy — i soat ka watwat. Ixē Jesus Cristo wuykukukat—ixeyũ kukukat tak.

³ — Bay, xipan cuy Corinto ka watwat ejukuk — i òn e'em Deus pe—wuyebay be, Jesus Cristo be dak—wuykukukat pe. — Ixeyũ ağuy mubabibin cuy eğuy — i òn e'em cebe ip.

⁴ Deus soat em xipan eykuğ, Jesus Cristo eju mũğ'i eyju buye. Imēnpuye:

— Bay, ēn xipat cĩcã — i òn e'em Deus pe soat em ma.

⁵⁻⁶ Cristo juk adi oceğuwēnuwēn eywebe. Imēnpuye ixē a'õ dağ eyju jekukum ġasũ. Soat kuğ eyju, Cristo eju mũğ'i eyju jekukum puye. Imēnpuye eyetaybit kawēn icēmat muwēn ãm. Ka'ũma ma iba'arēm eyxe, eyetaybit cĩcã buye.

⁷ Imēnpuye soat kuğ eyju—Deus biõğbuk emumuũm kuğ. Deus waram wuykukukat Jesus Cristo ġubapuk soat ijodiacat etabutpe. Ixē mubapukap

wiwim eyju. Iwiwim pima soat kuḡ eyju. Deus biōḡbuk emumuũm kuḡ.

⁸ Soat em Deus eya'ōmucanucan jeenuy eywebe eyetabucap epereap puxim. Imēnpuye ikērēat kuḡ ḡu epesop Deus xe wuykukukat Jesus Cristo ajēmap kabia be. Ixe kabia be abuyũ xipat iap ḡuwēn. Abuyũ xipat ḡu iap tak ḡuwēn.

⁹ Deus soat em e'em ja'ō daḡ. Ixe juk eynaē eywebe jekpot eju jeburere am—Jesus Cristo eju jeburere am. Ixe Jesus Cristo wuykukukat.

¹⁰⁻¹¹ Okitpitpiyũ, Cloe badipyũ bit cuk o'e owebe:

— Corinto ka watwat jewa'ōdawutwun cĩcã jeweweju, Jesus Cristo kay itabut ma'ḡu ip — i.

Imēnpuye jeymukũyjo òn, okitpitpiyũ. Wuykukukat a'ōbi òn jeymukũyjo Jesus Cristo a'ōbi. Jawa'ōxixiḡ ḡu juy epesop. Wara'at taḡtaḡtaḡ ḡu dak cuy epeyewaḡuy—pũḡ taḡ ma. Pũḡ taḡ ma dak cuy epeyekawēn soat em. Pũḡ taḡ ma dak cuy eybikuy eyeku am.

¹² Pũḡpũḡ ey'in e'em: — Paulo kadiayũ oceju bit — i. Warara'acayũ e'em: — Apolo kadiayũ oceju bit — i. Warara'acayũ e'em: — Pedro kadiayũ oceju bit — i. Warara'acayũ e'em: — Cristo kadiayũ oceju bit — i.

Iwarururum ma eyju e'em.

¹³ Wara'at taḡtaḡtaḡ ma eyju e'em pima, eyju Cristo muweutun iap puxim. Òn ḡu obamupaya ip korosa be we'ũ ãm eywebeam—Cristo acã. “Paulo ebekin òn ḡasũ bit” i'e am ḡu jewemubatisasan epesop— “Cristo ebekin òn ḡasũ bit” i'e am acã. Imēnpuye jewa'ōdawutwun ḡu juy epesop.

¹⁴⁻¹⁵ Imēnpuye te'e ma eyju e'em:

— Paulo juk omubatisasan jekadian — i.

Õn pit cuk imubatisasan teku okadiat iam ġu—pũġ em tak ka'ũma. Imēnpuye ocokcok oce ade ġu ey'in oġubatisasan puye—pũġpũġ ã. Crispo oġubatisasan, Gaio dak. Warara'acayũ bit aco'i ka'ũma.

¹⁶ Icēmān. Wara'at kay oceġebu ġasũ bit. Estēfnas tak cuk oġubatisasan. Ibadipyũ dak cuk oġubatisasan. Waġuyba'ũm warara'acat tak paxi juk oġubatisasan iap kay.

¹⁷ Ijodiat mubatisasan am ġu Cristo juk omuju—kawēn idipat muwēn ãm acã.

— Kawēn idipat muwēn puje, itaybit cĩcãat ekawēn ġu juy eġuwēn—Jesus Cristo juk oe'ũiap ekawēn acã — i juk o'e owebe.

Itaybit cĩcãat ekawēn imuwēn puje:

— Teku itaybit cĩcã — i kuka o'e ip wa'ĩjoayũ.

— Jesus oe'ũ korosa be wuywebeam — i'ũmġu bit kuka o'e ip.

¹⁸ Korosa be Jesus oe'ũ wuywebeam iap ekawēn co buje, Deus pe taxijo'ibiyũ ma e'em:

— Deus ja'õbacaam wuydaxijom jekpot oce'ũ buye — i.

Ipiat'ajojoap kay cumayũ bit e'em:

— Apēnpuye dak oe'ũ? — i. — Te'e ma oe'ũ — i napa ma e'em ip.

¹⁹ Imēn e'em Deus ekawēntup:

Itaybit cĩcãayũ jewexe ip itaybit iap oġubapuk soat pe, i. Itaybit cĩcã ip ipi juacat xe, i. Oxe bit itaybit ġu, i.

²⁰ Ya'õbuyxi ġu ip Deus xe itaybit cĩcãat, ibabi jĩjãat tak, xipan cekawēnat tak.

— Ipi juayũ xe teyũku itaybit cĩcã, itabut'ũmayũ xe—oxe bit ka'ũma — i'e'em Deus.

— Ocejū cūḡ ma Deus xe ocetaybit cīcā buye — i te'e ma ip e'em.

²¹ — Ocetaybit Deus, soat podi ma ocetaybit puye — i'e'em te'e ma itabut'ūmayū.

Deus pit soat podi ma itaybit.

— Eyetaybicap taḡ ḡu eyetaybit ðn—eyetabucap taḡ acā — i'e'em Deus.

“Jesus oe'ū wuywebeam,” i'e'em pima:

— Eybidaodao — i'e'em itabut'ūmayū wuywebe.

Deus pit wuydaxijom wuyetaybit soan puye ḡu—jekpot oe'ū iap kay wuyetabut puye acā.

²² — Wuywebe i'e ba'oreat cuy epeḡubapuk ocetabun — i'e'em Judeuyū wuywebe. — Wuywebe i'e ba'oreat mubapuk puje acā kuka ocetabut oce'e — i'e'em Judeuyū ma. — Eywebe itaybit cīcāat ekawēn imuwēn puje acā kuka ocetabut oce'e — i'e'em Judeu'ūmayū.

²³ Wuyju bit imēn ḡu e'em.

— Cristo o'subamupaya ip korosa be ce'ū ām soat peam wuywebeam — i wuyju bit e'em.

Imēn e'em pima:

— Eybidaodao ocexe — i'e'em Judeu'ūmayū wuywebe. — Eyekawēnkērē jījā ocexe — i'e'em Judeuyū wuywebe.

²⁴ Deus emunaēyū xe bit Cristo oe'ū korosa be soat peam wuywebeam iap awēḡ yawēḡtip cīcā—Judeuyū xe, Judeu'ūmayū xe dak. Deus ja'ōbacaap mubapukpuḡ wuydaxijo am Cristo oe'ū buye. Jetaybicap mubapukpuḡ tak wuydaxijo am.

²⁵ — Deus pit itaybit ḡu — i te'e ma e'em itabut'ūmayū.

Ixeyū xe itaybit'ūmat pit, soat ijodiacat etaybitbi-cap podi ma itaybit.

— Deus pit ya'õbaca ġu — i te'e ma e'em ip.
Ixe'yũ xe ya'õbaca'ũmat pit soat ijodiacat a'õbacaap
podì ma ya'õbaca.

²⁶ Okitpitpiyũ, ġebum cuy epesop apẽn kuy
bima epesop iap kay, Deus pe eynaẽ awap iap
kay. Ade ġu epesop itaybit cĩcãayũm ipi watwat
xe. Ya'õbuyxiayũm tak ka'ũma. Kariwawayũm tak
ka'ũma.

²⁷ Deus pit abuyũ ipi watwat xe itaybit'ũmayũ
o'taẽ jebekitkiyũm itaybit cĩcãayũ musũsũn ãm.
Abuyũ ijodiacat xe ya'õbuyxi'ũmayũ o'taẽ jebek-
itkiyũm ya'õbuyxiayũ musũsũn ãm.

²⁸ Deus ijodiat emumuymuyũ o'taẽ
jebekitkiyũm. Ijodiat emumupubutbunyũ o'taẽ.
Ijodiat xe ka'ũm cĩcãayũ o'taẽ. Ixe'yũ ma o'taẽ ipi
watwat xe yoboġat a'õbacaap mu'ũm ãm.

²⁹ Imẽneju abu be xipan jewemuwẽn put?
Ka'ũma be ma! Xipan wuyewemuwẽn pa'ore
ġasũ dak Deus pe.

³⁰ Deus pit cuk eymuwedayo Jesus Cristo
kay. Imẽnpuye jetaybicap mõġmõġ wuywebe.
Imẽnpuye Jesus Cristo eju mũġ'i wuyju jekukum
ġasũ. Imẽnpuye:

— Cũġ ma eyju oxe — i'e'em Deus wuywebe.
Deus ebekitkiyũm acesop. Ixe dak wuydaxijojom.
Wuya'õmucanucan wuywebe ikẽrẽat kukap puxim.

³¹ Imẽnpuye xipan ġu acewemuwẽn. Imẽn e'em
Deus ekawẽntup:

“Xipat cĩcã oceju bit,” i'ũmġu juy ace, i.
“Wuykukukat soat em xipat cĩcã e'em wuykay,”
i acã juy ace, i.

2

1-2 — Wara'at ġu oġuwēnuwēn cebe ip—Jesus Cristo acā — i juk adi oce owebe ma eyxe bima. — Korosa be oe'ūiat acā oġuwēnuwēn cebe ip — i juk adi oce owebe ma. — Itaybit cīcāat puxim ġu juy iboap ekawēn oġuwēnuwēn cebe ip — i juk adi oce owebe ma. — Adem ġu oġuwēn cebe ip — i juk adi oce owebe ma.

Imēneju ōn adi oajēm eykay, okitpitpiyū. Oajēm Deus ekawēn muwēn ām eywebe—kawēn icēmat muwēn ām. Iboap ekawēn iba'arēm osodop kuy bima soat xe wuyxe. Gasū bit ibapuk o'e.

³ Eyxe bima ōn pit waġuy'ūm cuk adi oġuy. Ōn cuk adi oparara oġuy Deus bikuyap taġ ġu paxi a'ġu oġuwēn iap puxim.

⁴ Kawēn icēmat cuk adi oġuwēnuwēn eywebe. Itaybit cīcāat emumutaybitbinap taġ ġu juk adi oġuwēnuwēn—Deus a'ōbacaam acā.

— Wetaybit cīcāap tomuju ġu ixeyū oġutabun Jesus kay — i juk adi oce owebe ma.

Owebe imuwēn puje, Deus biōġbuk Deus a'ōbacaap o'ġubapukpuk eywebe. Imēnpuye Jesus kay juk eyetabut epe'e.

⁵ Jesus Cristo kay juk eyetabut epesop itaybit cīcāat ekawēn co buje ġu—Deus a'ōbacaap co buje acā.

⁶ Deus biōġbuk a'ō kay kūyjobicayū be bit itaybit cīcāat ekawēn muwēnuwēn ōn. Itabut'ūmayū ekawēn muwēnuwēn ġu bit ōn cebe ip. Ya'ōcam warara'acat kukukayū ekawēn muwēnuwēn ġu dak ōn. Gasū acā ya'ōbuyxi jījā ip. Guyjom pit ya'ōbuyxian ġu ip je'e. Abuyū kukukan je'e ip ġuyjom? Ka'ūma kukukan ma ip je'e. Deus ixeyū a'ōbacaap ġu'ūm.

⁷ Soat podi ma Deus itaybit. Ixe Deus ekawên muwênuwên acã òn eywebe eyetaybit am.

— Cekay itabucayũ otaxijo korosa be okpot oe'ũ buye. Okpot co'iyũm je'e ip — io'e Deus jewebe ma ipi mujurũg'ũm awap.

Kuy bima iba'arêm osodop iboap ekawên. Gasũ bit ibapuk o'e wuyxe.

⁸ Ijodiat kukukayũ itaybit ġu osodop iboap kawên. Itaybit pima ip kuka juk wuykukukat o'subamupaya ġu korosa be ce'ũ ãm. Ixe Jesus soat podi ma jedipap kuġ, ja'õbuyxiap kuġ tak.

⁹ Imên e'em Deus ekawêntup:

Deus idip cĩcãat o'ġuxipan i'ũm ãm jekayayũ be, i. Ajojojoiat podi ma idip, aya'ĩjojoiat podi ma dak, i. Wuyaġuy bodi ma dak idip, i.

¹⁰ Ibiat pit Deus o'ġubapuk wuywebe. Kuy bima iba'arêm osodop soat xe wuyxe. Gasũ bit o'ġubapuk wuywebe. Jebiõġbuk o'ġuõm wuywebe iboap mubapuk am wuywebe. Ibiõġbuk xipacat soat coco'ukat. Imênpuye itaybit soan. Itaybit apên Deus ibikuy wuydaxijo am iam, iba'arêm ma'ġu wuyxe.

¹¹ Warara'acat ġu itaybit apên wuyju jewaġuyġuy iam—wuyju acã. Imênpuxim warara'acat ġu itaybit apên Deus jewaġuyġuy iam—ixe biõġbuk acã.

¹² Wuyju itabut'ũmayũ ġu—itabucayũ ma. Itabut'ũmat biõġbuk ġu juk ajat—Deus biõġbuk acã. Deus ma jebiõġbuk muõmõm wuywebe wuymutaybit am ajo kuy o'ġuxipan iũm ãm wuywebe iam.

¹³ Ijodiat ġu juk wuymutaybitbin osunuy—Deus biõġbuk acã. Imênpuye ijodiat ekawên muwênuwên ġu wuyju warara'acayũ be—Deus

ekawēn acã. Deus biõgbuk pe wuymutaybitbinap ekawēn muwēnuwēn wuyju ixē biõgbuk kukayũ be.

¹⁴ Ibiõgbuk kuḡ'ũmat pe bit Deus biõgbuk ũmap ibu ba'ore. Itaybit pa'ore dak ip cebe apēnpuye iũmũm wuywebe iam. Iba'arēm cebe ip.

— Apēḡãm tak kuka iboap ojat? — i te'e ma e'em ip jewebe ma, Deus biõgbuk kuḡ'ũm puye. Wuyetaybit Deus biõgbuk emumuũm xipat cĩcã iam ibiõgbuk wuywebe bima acã.

¹⁵ Ibiõgbuk xipacat kukat ma soat em itaybit ajo xipat cĩcã iam, ajo xipatpūt iam tak, ajo xipat ḡu iam tak. Ibiõgbuk kuḡ'ũmat pe bit iboap iba'arēm. Imēnpuye ibiõgbuk kuḡ'ũmayũ te'e ma ibiõgbuk kukat a'õ waywayway ip.

¹⁶ Imēn e'em Deus ekawēntup:

Abu xe'e itaybit apēn Deus jewaḡuyḡuy iam? Ka'ũma ma, i. Abu be ixē awē but? Ka'ũma be ma, i.

Cristo aḡuy daḡ wuyju bit jewaḡuyḡuy, ixē biõgbuk omuy wuywebe buye. Imēneju te'e ma ibiõgbuk kuḡ'ũmat wuya'õxikxiḡ.

3

¹ Okitpitpiyũ, bekicat ikap'isuat puxim epesop Deus biõgbuk a'õ kay kũyjobitbūt puye. Imēnpuye Deus biõgbuk kukat eju wekawēnap puxim ḡu juk adi ocekawēn eyweju—kũyjobit'ũmat eju wekawēnap puxim acã.

² Apēn wuyju kũmti ũmũm bekicat pe iap puxim kawēn iba'arēmãn ḡu oḡuwēnuwēn eywebe kawēn ibapukan acã Deus ekawēn'in. Kawēn iba'arēmãn

pit eyetaybit pa'ore epesop. Gasũ dak eyetaybit pa'ore ma,

³ itabut'ũmayũ buxim eyju jekukum puye.

Eyetabletkarey eyewewekay. Jawa'õxikxiğ eyju eyeweweju. Imẽn eyeku buje, itabut'ũmayũ jo'i eyju jekukum, Deus biõğbuk a'õ kay'ũmayũ jo'i—ibiõğbuk kuğ'ũmayũ jo'i. Imẽneju iba'ore owebe eymutaybit am yaypanat mukũyjoap puxim.

⁴ – Paulo kadiayũ oceju bit – i'e'em ey'in.

Warara'acayũ bit e'em:

– Apolo kadiayũ oceju bit – i.

Imẽnpuye eyju itabut'ũmayũ jo'i jekukum.

⁵ Apolo bit yoboğat ğu. Õn tak yoboğat ğu. Õn Deus peam kapikpik'ukat acã. Apolo dak ibicat ma. Jesus Cristo muwẽnuwẽn'ukayũ acã oceju. Eyetablet cekay ğasũ, juk adi ixeye oceğuwẽn eywebe buye. Wuykukukat kapikap ãmũm soat pe wuywebe. Imẽğap pe acã kapikpiğ wuyju.

⁶⁻⁹ Eyju Deus kat puxim. Kat iwat puxim Deus eykuğ xipan. Apolo, õn tak Deus kat pe kapikpik'ukayũ buxim. Oceju eymutaybitbin. Cristo muwẽnuwẽnap iğo kat pe kadai daidadamap puxim. Koap õn cuk adi Cristo oğuwẽnuwẽn eywebe. Imẽnpuye eyetablet cekay. Cristo ekawẽn imutaybitbinap kadai abibimap puxim. Guyjom Apolo juk adi Cristo ekawẽn eymutaybitbin osunuy. Deus pit cuk eymubikay jebiõğbuk a'õ kay am. Deus pe acã kadai muaypan put. Imẽnpuxim Deus acã wuymubikuy jebiõğbuk a'õ kay am. Imẽnpuye yoboğ ğu Cristo muwẽnuwẽn'ukat, cekawẽn imutaybitbin'ukat tak. Deus acã yoboğ, ixeye wuymubikuy jebiõğbuk a'õ

kay am puye. Cristo muwēnuwēn'ukat cekawēn imutaybitbin'ukat co'i Deus xe. Jewejojo'i ma ip. Deus kapikaptei ideida soat pe kapikpik'ukat pe. Apēn cuk adi o'jekapikpik ip iap tağ ideida ip cebe. Ade xipacat je'ğūm cedağ ma o'jekapikpik'iat pe. Warēmtağ ma o'jekapikpik'iat pe bit yopit ma je'ğūm.

Deus emuamuy'a buxim eyju. Uk'a iwat puxim Deus eykuğ xipan.

¹⁰ Cristo uk'a muycemucem'iat puxim. Wuyju uk'a muycemucemap mōğmōğ uk'a'abi dağ ya'acap puxim. Imēnpuxim cuk adi Cristo oğuwēnuwēn eywebe eyetabut am cekay, ipiat'ajojoap pe eyjuap puxim. Deus ja'ōbacaap o'jomōğ owebe Cristo muwēn âm itabut'ūmayū be. Cristo muwēnuwēnap uk'a muycemucemap mōğmōğap puxim. Warara'acat cekawēn eymutaybitbin ġasū odieğ. Ixe uk'a muymuy'ukat puxim. Ixe cūğ ma juy jeymutaybin.

¹¹ Deus kuy Jesus Cristo o'ğudot ijodi.

— Warara'acat kay ġu juy epesop eyetabun—okpot kay acā — i'e'em Deus ijodiatat pe.

Wuyju uk'a muycemucemap mōğmōğ yamuycem am. Imēnpuxim Deus jekpot o'ğudot ijodi wuywebe wuyetabut am cekay ipiat'ajojoap pe wuyjuap puxim.

¹² Eymutaybitbin'ukayū uk'a muymuy'ukayū buxim. Pūğpūğ uk'a muymuy'ukayū yakoroat'a muymuy. Ourom yamuymuy ixeyū, pratam tak, wita'am tak—yasopsepat'am—yadeiboğat'am. Cūğ ma eymutaybitbin'ukayū buxim ixeyū ma. Warara'acayū bit yakoro'ūmat'a muymuy. Im

yamuymuy ip, kapi'idim tak, uktum tak. Cũğ'ũma eymutaybitbin'ukayũ buxim ip.

¹³ Daxam yamupik puje abuyũ yacemat'a o'yamuy iap ibapuk e'em soat xe, abuyũ yacem'ũmat'a o'yamuy iap tak, yakoro'ũmat'a yamupik puye. Imẽn tak je'e Cristo ajẽmap kabia, kũyjobit'ũmayũ be ipiatpi'ajoan iap kabia. Ibapuk je'e abuyũ juk adi cũğ ma eymutaybitbin iap, abuyũ cũğ'ũma juk adi eymutaybitbin iap tak. Cũğ ma eymutaybitbin pima, eyetabut cĩcã epesop yajẽm puje. Cũğ'ũma eymutaybitbin pima bit, kuy juk adi eyetabucap epeyepere yajẽm puje.

¹⁴ Yapikpek'ũmat'a duk'a iwat tuk'a'e mabuk daxa epirẽm puje. Imẽnpuxim cũğ ma eymutaybitbin'ukayũ xipacat je'jat Deus xewi jekapikapteim.

¹⁵ Yapikpekat'a duk'a iwat pit tuk'a'e ğu e'em, soat o'yapik puye. Imẽnpuxim cũğ'ũma eymutaybitbin'ukayũ xipacat je'jat ğu jekapikapteim. Imẽnpit idaxijo ma ip daxa bewi o'jenapõniat puxim.

¹⁶ Eyju ğebum ğu aco'i Deus biõğbuk nuynuy wuywebe iap kay. Eywebe dak ixẽ nuynuy ma. Imẽnpuye Deus nuynuyap co'i wuyju.

¹⁷ Deus nuynuyap ikẽrẽat kuğ ğu. Idip cĩcã soat tağ. Wuyju ma ixẽ nuynuyap co'i. Imẽneju Deus ipiat supi'ajoat cũğ'ũma eymutaybitbin'ukayũ be jenuynuyap mukẽrẽrẽn'iyũ buxim ip puye.

¹⁸ Jewemuğuykukum ğu bit cuy epesop.

— Itabut'ũmayũ xe ocetaybit cĩcã — i te'e ma pũğpũğ ey'in e'em.

Jewexe eyetaybicap cuy epeyepere icẽmãn eyetaybit am Deus xe.

¹⁹ Itabut'ũmayũ xe itaybit cĩcãayũ ibidaodao ip Deus xe. Imẽn e'em Deus ekawẽntup:

Deus a'õbi jewexe itaybicat jewemuğuykuku jeta-cokcokap kuğ, i.

²⁰ Wara'atup e'em:

Deus itaybit jewexe itaybicat te'e ma jewağuyğuy iam, i.

²¹ Imēneju:

— Wuyetaybit soan ma — i'ũmğu juy ace. Soat kukat puxim eyju Cristo eykukat puye.

²² Őn eybuywatwat'ukat Cristo a'õbi, Apolo dak, Pedro dak. Deus soat ipi dağacat o'ğugē xipan eykuk am. Eyetabēğ pima, xipan eykuğ. Eye'ũ buje dak, xipan jeykuk. Xipan eykuğ ģasũ. Guyjom tak xipan jeykuk.

²³ Deus Cristo kukat. Cristo dak eykukat. Imēneju soat kukat puxim eyju.

4

¹ Cristo buywatwat'ukayũ kukap puxim cuy ocekuğ epesop, oceju Deus ekawēn muwēnuwēn puye—kuyje iba'arēm osunuy iap ekawēn muwēnuwēn puye—ğasũ ibapuk o'e iap ekawēn muwēnuwēn puye.

² Kariwa e'em jebekitkit pe:

— Wara'acat a'õ kay ģu bit cuy ece—wa'õ kay acã — i.

Wara'an ģu e'em cebe ip—jebekitkit pe. Imēnpuxim Deus e'em jebuywatwat'ukat pe:

— Wara'acat a'õ kay ģu bit cuy ece—wa'õ kay acã — i.

Wara'an ģu e'em cebe.

³ Ak'arit'ũma oce eyekawēn kay “Paulo jekariwa a'õ dağ jekukum” i'e buje. Warara'acat pe “Paulo jekariwa a'õ dağ jekukum” i'e buje dak,

ak'arit'ũma oce cekawẽn kay. Owebe “Wekariwa a'õ dağ õn jekukum” i'e buje dak, ak'arit'ũma oce wekawẽn kay.

⁴ Oweweju bit a'ğũ wekariwa a'õ dağ õn jekukum. Imẽnpit wekariwa a'õ dağ õn jekukum iap iba-puk ғũ soat xe ijodiat xe, “Wekariwa a'õ dağ õn jekukum” i ma'ğũ õn e'em. Wuykukukat Jesus pe “Paulo wa'õ dağ jekukum” i'e buje bit, ibapuk e'em ya'õ dağ õn jekukum iap.

⁵ Imẽnpuye waram wuykukukat ajẽm'ũm pima:

— Ikẽrẽat kuğ ẽn Deus xe — i'ũmğũ juy epe'e warara'acat pe.

Wuykukukat ma apẽn cuk adi iba'arẽm ma'ğũ ağujurũğrũğ iap ғubapuk soat pe. Jajẽm puje iboap ғubapuk. Apẽn cuk adi wuybikuy i'e am ajop iap tak ғubapuk soat pe. Ixe je'e: — Xipat eyju oxe — i wuywebe, cedağ ma ajekuku bima.

⁶ — Eybureyũ ejomuymuy ғũ juy wara'at muwẽnuwẽn xipan pima — i'e'em Deus ekawẽntup. Imẽnpuye:

— “Paulo ya'õbuyxi ғũ ocexe—Apolo acã” i'ũmğũ juy epe'e — i õn e'em eywebe, okitpitpiyũ.

Eyju pũğ tağ ma ocekuğ pima, kuka ibo dup ekawẽn tağ epeku.

— Pũğ tağ ma juy soat epejukuk i õn e'em waram eywebe.

⁷ Ibit wedep ma soat wuyju Deus xe. Kaũmğũ iwaruat cexe. Imẽnpuye pũğ tağ ma juy soat epeyewekuk. Ajo-kuğ eyju Deus o'ğũm ғũ eywebe iat? Ka'ũma kuğ ma! Apẽnpuye dak eyju napa ma e'em: — Deus soat ғũ o'ğũm ocewebe — i?

⁸ Tũybe oceju soat kuğ iãn eyju e'em. Tũybe oceju ibubut adeayũ iãn eyju e'em.

— Deus eju warara'acat kukukayũ oceju, Paulo bit ka'ũma, Apolo dak ka'ũma — i eyju e'em te'e ma. Eyju warara'acat kukukan pima bit, kuka juk ocokcok oce. Eyju warara'acat kukukan pima, wuyju dak kuka juk ixeyũ kukukan acesop eyweju.

⁹ Deus aco'i juk ocemuy ka'ũmaayũm ma soat xe, ixé emumujuyũ ma'ġu oceju. “Ixeyũ juy ayaoka soat etabutpe xipat'ũm cĩcã ip puye” i'e'em ip iat puxim aco'i oceju. Soat aco'i ocejom—kabi beacat, ipi juacat tak.

¹⁰ Itabut'ũmat xe ocadaodao, Cristo kay ocetabut puye. Eyju bit eyetaybit cĩcã ceweju mũġ'i eyju jekukum puye. Itabut'ũmat xe oca'õca ġu. Eyju bit eya'õca cexe ip. Ocemuybuyxi'ũm'ũm ip. Eybuyxim pit ip eykuġ.

¹¹ Ocereren ma juk adi ocekuku, ocebipurukruk tak. Iokokat kuġ ma dak cuk adi ocekuku ocedotim. Warara'acat tak cuk adi ocemupokupok. Pũġ ka be ġu dak cuk adi ocekuku—soat kaka daġ. Imẽn ma oceju jekukum ġasũ dak.

¹² Kapikipiġ cĩcã ocexat pu am, ocedoti bu am tak. Warara'acat pe ocemuymuy buje, ocejede ġu cebe ip.

— Deus cuy xipacat je'ġũm eywebe — i bit oceju e'em cebe ip.

Ipiat'ajojom pima dak ocetaxi jĩjã.

¹³ Warara'acat pe ocemuymuy buje, ikērēm ġu bit ocejede—xipan ma. Kaokok co'i oceju itabut'ũmat xe.

¹⁴ Imēġaptup mubararaġ õn eymusũsũn ãm ġu—eymukũyjo am acã. Eykukpin cĩcã oxe. Webekitkiyũ jo'i eyju oxe. Imẽnpuye õn eymukũyjo

ojuy.

¹⁵ Adeayũ kuka eymutaybin Cristo ekawẽn—10,000 beayũ ma. Pũğ ma eyebay bit. Kuy juk eyetabut epesop Jesus Cristo kay kawẽn idipat oğuwẽn eywebe buye. Ceweju mũğ'i eyju jekukum ġasũ. Imẽnpuye òn eyebay jo'i. Imẽnpuye òn eymukũyjo ojuy.

¹⁶ Imẽnpuye:

— Obuxim cuy epesop yoboğan pin ġu — i òn e'em eywebe.

¹⁷ Imẽnpuye Timóteo juy oğuju eykay. Ixe Timóteo okpot co'i. Ixe cũğ ma kapikiğ wuykukukat peam. Ikukpin cĩcã oxe.

— Paulo yağuyisu jekukum Jesus Cristo a'õ dağ jekukum puye — i je'e eywebe ixé Timóteo ma. — Imẽn Paulo itabun'isuayũ mutaybitbin tak soat ka watwat mutaybitbin — i je'e eywebe eyağuyba'ũmap puxim.

¹⁸ Pũğpũğ ey'in pit jewexe itaybicayũm o'e. Tũybe Paulo omuyku ġu ocejo am iãn o'e ip.

¹⁹ Deus ibikuy bima bit, ġaxĩn ma oju eyjo am. Wetaybit ma'ğũ ġasũ jewexe itaybicayũ ekawẽn. Eyjo buje bit, wetaybit oce Deus a'õbacaap kuğ ip iam, ikuğ ġu ip iam tak.

²⁰ Deus wuykukukat e'em “Èn ma ocekkukat” i wuyju e'em pima ġu—ya'õbacaap kuğ wuyju jekukum pima acã.

²¹ Eybu'u du omudon wa'õpuruğ eymukorẽm ãm? Eybu'u ġu xe'e owebe eykuk am xipan? Eybikuy owebe eykuk am xipan pima, ikẽrẽat muğẽğẽap cuy epeyepere.

5

1 — Corinto ka beat jexidaap eju o'jepo itabut ma'gu Jesus kay — i'e'em owebe yajēm'isuat. Imēgap ikērē jījā Deus xe. Itabut'ūmayū bit isūsūn kuka o'e imēn i'e am.

² Te'e ma eyju bit e'em:

— Xipat cīcā oceju — i.

Imēn ġu juy epe'e! Eyġuycūġcūġ cuy epesop ixē aġokatkat ikērēat mujurūġrūġ puye. Ixē aġokatkat ikērēat kay iġuycūġ'ūm pima, epeġuōm ġu juy Deus eju kawēnwēnap'a be je'awero am eyweju.

³ Wūy ma ōn pit eywi. Inaka ġebum cīcā ma ōn eykay soat em.

— Ixē aġokatkat ikērē jījā, Deus xe ikērēat mujurūġrūġ puye — i ōn e'em eywebe Jesus Cristo a'ōbi.

Eyxē bima dak imēn ma kuka oce eywebe. Imēneju awerom ġu juy epesop ixē eju.

⁴ Eye'awero buje wuykukukat Jesus jeenuy eyxē. Soat em ma wuykukukat Jesus jekukum wuyweju wuya'ōmucanucan. Eye'awero buje dak jeenuy eyxē. Ōn tak eyxē bimaap co'i ma oġuy, soat em ōn ġebum eykay buye.

⁵ Eye'awero buje juy epe'e ixē aġokatkat pe:

— Satanás acā juy ekukan — i.

Imēn cuy epe'e ixē mubu'un am ikērēat mujurūġap puxim. Je'ū aco'i xeku. Ikērēat mujurūġap o'jepere bima bit Deus ixē aġokatkat biōġbuk idaxijo. Ibiōġbuk idaxijo wuykukukat ajēm puje, kūyjobit'ūmayū be ipiatpi'ajoan iap kabia be.

⁶ Te'e ma eyju e'em: — Warara'acat podi ma oceju xipat — i, cūġ ġu eyju jekukum puye. Pāo'a muyuhaptōm ikērēat mujurūġrūġap puxim.

— Tõm'ĩcatõm pão'a muyuhum—yaboğat'a muyuhum — i wuyju e'em.

Imēnpuxim pũğ ma wuy'inat ikērēat kuğ pima, warara'acayũ dak ikērēat mujurũğ ojuy ma e'em ixe buxim.

⁷ Ikērēat mujurũğrũğap cuy epeyepere—soat eyju! Ikērēat mujurũğ'ũm pima, ikērēat kuğ ğu epesop. Pão'a buxim epe-sop—yamuyuhuhuptõmtēm'ũmat'a buxim. Kuyje Judeuyũ ovelha o'yaoka ip Egito eipi bewi cēm pima. Ovelha oe'ũ uk'a beat e'ũap puxim. Imēnpuxim Cristo oe'ũ wuye'ũ'ũap puxim. Páscoa epeta bima Judeuyũ ğebum wuydobuyũ'ũm'ũm e'ũap puxim ovelha'ũm oe'ũiap kay. Wuyju dak cuy aceğebu wuye'ũ'ũap puxim Cristo oe'ũiap kay.

⁸ Jesus oe'ũ wuye'ũ'ũap puxim. Imēnpuye ikērēat mujurũğrũğap cuy acepere. Ikērēat ağujurũğ ğu auy ğasũ bit. Cũğ ma juy aceku. Icēmãn cuy acekawēn. Imēn jekukum pima, Jesus e'ũap kay juy aceğebu apēn Judeuyũ ovelha e'ũap kay ğebum iap puxim.

⁹ Wara'atup kuy otupmubararak eywebeaptum cartadup. Ixedup pe juk oce eywebe:

— Aoyũ kaykayat purem ğu juy epeku, warara'acat itop kaykayat purem ğu dak, jewekpidaodao'ukat purem ğu dak, jenuy'ũnakēkē'ukat purem ğu dak — i.

¹⁰ Itabut'ũmayũ warara'acat tayxi kaykay ip, warara'acat itop kaykay dak. Itabikuku jĩjã dak ip warara'acat pubut kay. Kũyjobit ğu dak ip jeka kukat a'õ kay. Te'e ma dak itabut ip jewexe deus'iaiyũ kay—wita'a muğēğē kay. Itabut'ũmayũ xe eydop pin'ũm pima bit, kuka epejēm ipi dağwi.

“Ixeyũ xe epesop ġu” i'ũmġu juk oce eywebe, “Ixeyũ burem ġu juy epeku” acã.

¹¹ Warara'acat pit jewexe itabut Jesus kay. Te'e ma wuyju e'em “Ocekitpit” i ixeyũ be. Warara'acat tayxi eju jepopo'uk ip. Warara'acat itop eju dak jepopo'uk ip. Itabikuku dak ip warara'acat pubut kay. Te'e ma dak itabut ip jewexe deus'iaiyũ kay—wita'a muġẽġẽ kay. Jebureyũ muymuy'uk tak ip. Ika'o'om tak ip jekukum. Ka'ũma am ma ip xipat.

— Jewexe itabucayũ burem ġu juy epesop — i òn e'em eywebe.

Epeyekõn ġu dak cuy ceweju ip—pũġ em tak ka'ũma.

¹²⁻¹³ — Ikẽrẽat kuġ eyju Deus xe — i'ũmġu òn pit e'em itabut'ũmayũ be.

Deus pit imẽn je'e cebe ip. Òn pit, ka'ũma. Cũġ ma eywebe bit “Ikẽrẽat kuġ ên Deus xe” i'e am eyxeat pe—Jesus kay itabucat pe—eyweju je'aweroro'ukat pe. Imẽn e'em Deus ekawẽntup:

Ikẽrẽat mujurũġrũġ'ukat cuy epeġujẽm eyxewi, i.

6

¹ Eyju ikitpitpiyũ Jesus Cristo kay eyetabut puye. Eyeweweju jewa'õmukorẽmrẽm pima, itabut'ũmat kay bit cuy epeju ġu ibimãmãat ekawẽn coco'ukat kay ixè be eymudin am. Eykitpit kay acã juy epeju—itabucat kay acã. Ixè kay juy epeju ixè be eymudin am.

² Wuyju Deus ebekitkit. Ipi'ũm puje abuyũ ipi daġayũ'in ikẽrẽ Deus xe iap aceġuwẽn. Abuyũ ikẽrẽ ġu cexe iap tak aceġuwẽn. Eyetaybit ġu du

iboam? Iba'ore xe'e eywebe eykitpitpiyũ mudin am?

³ Abuyũ Deus ekawẽn tojtjot'ukayũ'in ikērẽ Deus xe iap aceḡuwẽn. Abuyũ ixeyũ'in ikērẽ ḡu cexe iap tak aceḡuwẽn. Eyetaybit ḡu du iboam? Imēnpuye eybu'um ḡu juy epesop eykitpitpiyũ mudin am.

⁴ Imēnpuye eyju jewa'õxixiḡ pima, itabut'ũmat kay ḡu juy epeju ixē be eymudin am—ya'õbuyxi ḡu ip Jesus kay itabucayũ xe buye.

⁵ Eysũsũn cuy epesop itabut'ũmat kay eyju cum pima. Ka'ũmḡu du eyparakpeat itaybicat? Kake ma! Iba'ore du eywebe jewemudin am? Iba'ore ḡu ma!

⁶ Inaka eyju eykitpit tujowatwan itabut'ũmat kay imuymuy am. Imēḡap pit cũḡ ḡu!

⁷ Eykitpit tujowatwan itabut'ũmat kay imuymuy am pima, itabut'ũmat ekukuap co'i ma eyju dak jekukum. Deus ekawẽn taḡ'ũma. Epetujowat ḡu juy. Āḡ jeenuy ikērēm eykuḡ. Ak'arit'ma juy eybubut tujupa'um puje dak.

⁸ Eyju ma warēmtaḡ warara'acat kuḡ jeweik am. Warara'acat pubut tujupa'um'um tak eyju jeweik am. Warēmtaḡ eykitpit kuḡ tak eyju jeweik am. Eykitpit pubut tujupa'um'um tak eyju jeweik am. Imēnpuye cũḡ ḡu eyju jekukum.

⁹ Deus soat kukukan pima, cũḡ'ũma jekuku'ukayũ ḡu bit jeedop cexe. Gbum cuy epesop iboap kay. Jewemuḡuykukukum ḡu juy epesop iboap kay. Ikērēat mujurũḡrũḡ'ukayũ ḡu bit jeedop cexe Deus soat kukukan pima; warara'acat tayxi eju jepopo'ukayũ ḡu dak; warara'acat tayxi eju jepopo'ukayũ ḡu dak, jew-

exe deus'iat kayayũ ġu dak; jewekpidaodao'ukayũ ġu dak; jenuy'ũnakêkê'ukayũ ġu dak;

¹⁰ warara'acat pubut tujupa'um'um'ukayũ ġu dak; warara'acat pubut kay itabikukuayũ ġu dak; ika'o'on'ukayũ ġu dak; jebureyũ muymuy'ukayũ ġu dak; jeka kukat a'õ kay'ũmayũ ġu dak. Ixeyũ ġu bit jeedop Deus xe ixe soat kukukan pima.

¹¹ Pũġpũġ ey'in tak imẽn cuk adi epekuku kuy bima—eyetabut'ũm pima. Gasũ bit Deus ikêrêat o'ju'uk eywebewi. Ixe kuy juk eynaẽ jebekitkin soat em ja'õ daġ eyeku am. Ixe e'em eywebe:

— Cũġ ma eyju oxe — i.

Imẽn Deus e'em wuywebe, wuyetabut wuykukukat Jesus Cristo kay buye. Imẽn ixe e'em wuywebe, Deus biõġbuk omuy wuywebe buye dak.

¹² Ey'inat pit aco'i je'e owebe: — Õn pit Cristo ebekit. Imẽnpuye soat i'epi ġu owebe — i. Icêmãn ixe e'em. Soat i'epi ġu wuywebe. Imẽnpit soat ġu xipat wuywebe i'e am. “Soat i'epi ġu ocewebe” i'e but wuywebe. Inaka soat ġu ojoixik cepere ba'oreap puxim.

¹³ Warara'acat pit aco'i je'e owebe:

— Wuyxaxet wuydadade buye—wuydadade wuyxaxet puye dak — i.

Icêmãn ixe e'em. Guyjom pit Deus xepxem ma ġu'ũm—wuyxat, wuydada dak. Deus cuk wuymuġẽ warara'acat tayxi eju wuyepo am ġu, warara'acat itop eju wuyepo am ġu dak; wuyekpidaodao am ġu dak; wuyenuy'ũnakêkê am ġu dak. Deus cuk wuymuġẽ ja'õ kay am acã. Jewebe am kapik am tak cuk wuymuġẽ. Ya'õ kay'ũm pima, te'e ma kuka ajeku.

14 Deus pit wuykukukat o'gutait ce'ūap tomukadi. Imēnpuxim wuyju dak wuymutait wuye'ūap tomukadi. Ja'ōbacaan ma wuymutait.

15 Jesus kay wuyetabun puje wuyjebit Cristo jebit'inat e'em. Imēnpuye ikērē jījā wuyewedaodao am yapoat eju. Ikērē jījā Deus xe wuyjebit Cristo jebit'inat puye. Imēnpuye yapoat eju epeyepo ġu juy—pūġ em tak ka'ūma.

16 Yapoat eju jewedaodao bima pūġat puxim wuyju e'em ceweju. Eyetaybit iboam. Imēn e'em Deus ekawēntup: Xepxepayū pūġat puxim e'em, i.

17 Wuykukukat eju mūġ'i jekukum pima bit, pūġat puxim wuyju dak e'em ceweju ibiōġbuk a'ōbi.

18 Tapupuyū, warara'acat tayxi eju juy epeyepo ġu. Tū'ū'ūyū, warara'acat itop eju juy epeyepo ġu. Wara'at mujurūġrūġ pima ikērēat kuka wuyjebit aġukērērēn ġu. Yapoat eju jepopom pima bit, kuka wuyjebit aġukērērēn.

19 Eyaġuyba'ūm ġu juy iboap kay. Wuyjebit Deus biōġbuk tūytūyap—Ibiōġbuk xipacat tūytūyap. Ixe biōġbuk omuy wuyjebit pe—Deus wuywebe o'ġuōmiat. Wuyju ġu jewekukat. Deus acā wuykukat.

20 Deus ma juk ikērēat o'ju'uk eywebewi. Cristo e'ūap eywebe ikērēat muġēġēaptei o'teida. Imēnpuye idipat acā juy aġuġē ijodi. Idipat muġēġēm pima bit, “Ka'ūmġu Deus co'i idipat” i je'e itabut'ūmayū eyekukuap co buje.

7

1 Kuy juk eyemudupmubararaktup otupu cartadup. Ibodup pe juk epe'e owebe “Xipat tu

ocewebe jewebumũn ãm? Xipat ġu xe'e?" i. Iboam ãn jeymukũyjo ġasũ. Aġokatkat ewebumũn'ũm pima, xipat ma jeku.

² Imẽnpit adeayũ ikẽrẽat mujurũġrũġ cewebumũn'ũm pima. Cewebumũn'ũm pima warara'acat tayxi eju jepopom aġokatkat. Ayacat tak jepopom warara'acat itop eju. Imẽnpuye juy epeyewebumũn. Xipat soat pe aġokatkat pe cewetayxida am. Xipat soat pe ayacat pe dak ceweitopta am.

³ Tapupyũ, etayxi eju juy ecepo, cepo pin pima. Aoyũ, ektop eju juy ecepo, cepo pin pima. Eybu'um ġu juy epesop jepo am eytayxi eju eytop eju dak.

⁴ Aoyũ, eybikuy bima acã ġu juy epeyepo eyitop eju, ixẽ ibikuy bima dak. Tapupyũ, eybikuy bima acã ġu juy epeyepo eytayxi eju—ixẽ ibikuy bima dak.

⁵ Pũġ em ġu aco'i epe'e eyewewebe:

— Ġasũ bit acejewedaodao ġu dak — i. — Deus eju acã acejekawẽn ġasũ bit — i aco'i epe'e eyewewebe.

Ade kabia ġu bit epe'e:

— Ġasũ bit ocepo ġu eweju — i eytayxi be, eyitop pe dak.

Deus eju eyekawẽnap kabia kap puje juy waram ġuto epeyepo eyitop eju, eytayxi eju dak. Ade kabia “Acepo ġu ġasũ bit” i eyju e'em pima, Satanás “Warara'acat eju juy epeyepo” i je'e eywebe. Ade kabia jepopom'ũm pima, kuka Satanás a'õ kayan epeku.

⁶ — Imẽn cuy epeku — i'ũmġu ãn pit e'em eywebe. — Oxe bit xipat kuka o'e imẽn eyeku am — i acã ãn

e'em.

⁷ Otayxixe ġu òn pit. Soat eytayxixe'ùm pima, xipat kuka o'e. Deus pũġpũġayũ buywatwan ixeyũ be ikêrêat kukap puxim itayxixe ġu ma'ġu ip. Warara'acat pe bit iba'ore cũġ ma jeku am itayxixe'ùm pima. Ikêrêat mujurũġrũġ ip itayxixe'ùm pima. Imênpuye Deus ibikuy ixeyũ ewebumũn âm ikêrêat kukap puxim.

⁸ — Epeyewebumũn ġu juy — i òn e'em tak o'jewebumũn ġu buk ip iayũ be. — Obuxim cuy epesop — i òn e'em cebe ip. — Waram ġu juy epeyewebumũn — i òn e'em itop'ùm e'ũ'ibiyũ be, itayxi e'ũ'ibiyũ be dak.

⁹ Soat em ġebum ayacat kay bima juy epeyewebumũn. Aoyũ kay eyetabikukuap xipat ġu. Jewebumũn âm acã kuka o'e xipat eywebe.

¹⁰⁻¹¹ Cewebumũn'ibiyũ oġukũyjo ġasũ bit. Wa'òbi ġu òn jeymukũyjo—wuykukukat a'òbi acã. Tapupuyũ, eytayxi juy epeyepere ġu. Aoyũ, eyitop cuy epeyepere ġu. Eyitop epere buje bit cuy waram epeyewetopta ġu. Eyepit put koap epesop ikuġ iat kay eyitop kay.

¹² Warara'acayũ oġukũyjo ġasũ bit. Itabut'ũmat eju cewebumũn'ibiyũ oġukũyjo ġasũ—itabucayũ oġukũyjo. Deus a'òbi ġu òn jeymukũyjo. Okpiwatpi ma òn e'em eywebe. Okitpitpiyũ, pũġpũġ ey'in cuk epeyewebumũn itabut'ũmat eju. Eytayxi itabut ġu Jesus kay. Eyxe tũy pin cãcã bima bit cuy epeyepere ġu.

¹³ Wuyĩxĩyũ, pũġpũġ ey'in cuk epeyewebumũn itabut'ũmat eju. Eyitop itabut ġu Jesus kay. Eyxe tũy pin pima bit cuy epeyepere ġu.

14 Ixeyũ epere'ũm pima, Deus xipacat je'gũm eyitop pe, itabut ġu ma'ġu ip, itabucacat xe nuynuy'uk puye—jetayxi xe nuynuy'uk puye. Imēnpuxim Deus xipacat je'gũm eytayxi be, itabut ġu ma'ġu ip, itabucacat xe nuynuy'uk puye—jektop xe nuynuy'uk puye. Imēn'ũm pima, itabut'ũmayũ ebekitkiyũ jo'i ma kuka o'e eyebekitkiyũ. Deus pit xipacat ũmũm eywebe, eyebekitkiyũ be dak itabucacat xe nuynuy'uk puye.

15 Deus cuk wuynaē kaba'ũma wuydop am wuyitop eju, wuytayxi eju dak. Imēnpuye itabut'ũmat jetayxi epere pin pima, itabucacat epere pin pima, xipacat kuka o'e jetayxi epere am.

— Operem ġu juy ece — i'ũmġu juy je'e itabucacat itabut'ũmat pe.

Ãġ je'ju ip.

16 Imēnpuye eyitop xe juy epesop, wuyĩxĩt! Ixeyũ xe eynuy buje, kuka itabut o'e ip Jesus kay. Imēnpuye, eytayxi xe juy epesop, okitpitpiyũ. Ixeyũ xe eynuy buje, kuka itabut o'e ip Jesus kay.

17 Deus ja'õbacaap ũmũm wuywebe soat taġ wuyekapik am cebeam. Imēnpuye ibikuyap taġ cuy epekuku. Deus pe eynaē buje eyekapikap kuġ cuk adi epesop. Ibeat kuġ cuy epeyekapikap ġasũ dak. Imēn soat ka watwat mukũyjojom õn—itabucayũ mukũyjojom.

18 Deus e'em taypu'aġobixeedakat'ibit pe:

— Webekin cuy ece — i.

“Ebekin oce ġasũ” i'e'em pima, waram pit suxeemõġ ġu juy. Imēnpuxim Deus e'em taypu'aġobixeedak'ũmat pe:

— Webekin cuy ece — i.

“Ebekin oce ġasū” i'e'em pima, jedaypu'aġobidakacat ġu juy.

¹⁹ — Ecewedaypu'aġobixeedakat tu? — i'ūmġu Deus e'em wuywebe. — Ecewedaypu'aġobixeedakat ġu du? — i'ūmġu dak. — Wekawēn taġ tu eyju jekukum? — i acā Deus e'em wuywebe.

²⁰ Deus pe eynaē buje eyekapikap kuġ epesop. Ibeat kuġ cuy epeyekapik ġasū dak.

²¹ Pūġpūġ ey'in tei'ūma kapikpik'ukayūm cuk adi epesop Deus pe eynaē buje. Eyaġuybabi'ūm ġu bit cuy iboap kay. Kapikpiġ cuy epesop eyekariwa beam. Eyekariwa xewi eyjēm put pima bit, epejēm cuy teihem kapik am warara'acat peam.

²² Inaka tei'ūma kapikpik'ukayū jekpiwatpin ġu jekukum—jekariwa ukpiwatpi acā. Wuykukukat pe ixeyū naē buje bit, wuykukukat ukpiwatpi jeku ip. Teihem kapikpik'ukat pit jekpiwatpi jekukum. Wuykukukat pe ixeyū naē buje bit, jekpiwatpin ġu jeku ip—wuykukukat ukpiwatpi acā.

²³ Deus cuk teihem wuydaxijo. Imēnpuye ijodiat ukpiwatpin ġu juy epesop. Cristo ukpiwatpi acā epeku.

²⁴ Okitpitpiyū, Deus pe eynaē buje, eyekapikap kuġ epesop. Ibeat kuġ cuy epeyekapik ġasū dak. Deus tak eybuywatwan jeenuy.

²⁵ Kuyatup pe owebeaptup pe “Apēn xe'e kuka cwebumūn'ūmayū oceġukuyjo?” i juk epe'e owebe. Wuykukukat pit cuk omukūyjo ġu iboam. Jeymukūyjo ōn wuykukukat a'ōbi ġu—waġuybin ma. Imēnpit wuykukukat Jesus itabotaidabotbot cīcā osunuy okay. Imēnpuye ya'ō daġ ōn jekukum. Imēnpuye eyetabun cuy epesop wekawēn kay.

26 Wuykay itakomaayũ ipiat'ajojoan cĩcã wuywebe—ítabut'ũmayũ. Iměnpuye:

— Xipat kuka wuywebe wuywebumũn'ũm ãm — i õn e'em.

27 Eytayxixe bima bit cuy epeyepere ġu. Eytayxixe'ũm pima bit cuy epeyewetayxida ġu.

28 Eyewebumũn puje bit, ikěrēat epeġuġē ġu. Iměnpit eyewebumũn puje, ġebum cĩcã epesop eyxat puap kay, eytayxi esay buap kay dak. Õn pit obu'u eywebe eyeġebu am ijodiap kay.

29-31 Okitpitpiyũ, ġaxĩn ma aco'i Cristo jajēm waram. Ijop eipi dao ma jeekop. Apěn ġasũ dopdom iap i'ũm. Iměnpuye itayxixeat cuy itayxixe'ũmat co'i jeku. Waat tak cuy icokcokat puxim jeku. Jewaywaywayat tak cuy iġuycũġat puxim jeku. Tarekrek pupu'ukat tak cuy o'jat ġu buk'iat puxim jeku. Tarekrek kukuk'ukat tak cuy ikukuk'ũmat puxim jeku.

32 Õn pit obu'u eywebe soat em ġebum am ijodiap kay—eybubut puap kay. Itayxixe'ũmat soat em ġebum Deus kay. Soat em Deus mucokcok pin.

— Apěn xe'e oce Deus mucokcok am? — i'e'em soat em jewebe ma.

33 Itayxixeat pit soat em ġebum ijodiap puap kay tarekrek puap kay, jetayxi mucokcok pin puye. Soat em ixē e'em jewebe ma:

— Apěn xe'e oce otayxi mucokcok am? — i.

34 Xepxep a'õ kay pin ma—Deus a'õ kay—jetayxi a'õ kay dak. Itoptep'ũmat pe soat em cekapik put wuykukukat peam. Ixe soat em jekukukat mucokcok pin. Soat em jekukukat kay ġebum. Itoptepat pit soat em ġebum jebubut puap kay. Jektop mucokcok pin soat em.

³⁵ Imẽgap pit imuwẽnuwẽn õn eywebe eybuywat pin puye. Eywebumũnap muba'oren pin gu bit õn.

— Epeyewebumũn gu juy iba'ore jĩã ma'gu eywebe — i'ũmgu õn e'em eywebe. — Cũg ma epeku Deus xe — i acã õn e'em eywebe. — Ixe ekawẽn tağ cuy epeku — i dak õn e'em eywebe. — Soat em gẽbum cuy epesop wara'at kay gu—wuykukukat kay acã — i dak õn e'em eywebe.

³⁶ Gasũ iwadipyũ oğukũyjo. “Gasũ bit puk wewebumũn pin gu oce” i kuy juk o'e'e'iyũ oğukũyjo.

— Wewebumũn'ũm pima bit cedağ gu kuka owadip kuğ oce — i'e'em ağokatkat jewebe bima, juy jewebumũn ip.

Ceweju jewedaodao pin cĩcã bima dak, cuy jewebumũn ip. “Ocewebumũn cuy gasũ bit” i'e buje dak cuy jewebumũn ip. Cewebumũn puje ikẽrẽat o'guğẽ gu ip.

³⁷ Imẽnpit ağokatkat jekpiwatpin ma “Gasũ bit wewebumũn pin gu oce” i'e buje, xipat kuka o'e cewebumũn'ũm ãm. Ibu'u jewebumũn ãm pima dak, xipat kuka o'e cewebumũn'ũm ãm. Jewedaodao pin cĩcã'ũm pima dak, xipat kuka o'e cewebumũn'ũm ãm.

³⁸ Imẽneju xipacan e'em ip jewadip eju cewebumũn puje. Jewebumũn'ũm pima bit, ibodi ma xipacan e'em ip.

³⁹ Itop e'ũ'ibiyũ oğukũyjo gasũ. Itop itait pima, ayacat jektop xe ma jeenuy. Cũg gu jektop epere am. Itop e'ũ buje bit, cũg ma warara'acat eju jewebumũn ãm—jemukaypinput eju. Imẽnpit cũg

ġu itabut'ūmat eju jwebumūn ām—itabucat eju acā.

⁴⁰ Imēnpit itop e'ū'ibit ibodi ma icokcok kuka o'e waram jwebumūn'ūm pima. Waram pit cewebumūnap ġu oxe ma ibodi ma kuka o'e icokcok. Deus biōġbuk omuy owebe. Imēnpuye eya'ōpicūġcūġ cuy epesop wa'ō kay.

8

¹ Kuyatup pe juk epe'e owebe: “Xipat tu ocewebe deusbaro wap iēnmōġ'ibitēn o am? Ocesuēn'o ġu xe'e?” i. Iboam ōn jeymukūyjo ġasū.

— Icēmān ocetaybit Deusan — i wuyju e'em. “Soat podi ma ocetaybit” i'e'em pima bit, xipat ġu kuka o'e. Warara'acat kuġ xipan pima bit, xipat kuka o'e soat peam.

² Soan ġu wuyetaybit—pūġpūġ ā. Imēnpuye wuyju te'e ma e'em:

— Ocetaybit cīcā — i.

³ Wuyxe Deus ikukpin cīcā bima bit, Deus itaybit wuyjum. Deus burem tak cuy ajop.

⁴ Deusbaroyū wap iēnmōġ'ibitēn jeymukūyjo ōn ġasū. Deusbaro ka'ūmaap ma ibiōġbuk. Ade ġu Deus—pūġ ma. Wuyetaybit iboam.

⁵ Ade ipi watwat xe bit ade ma desuyū. Tūybe ade deusyū iān e'em ip. Tūybe ade wuykukuk'ukayū iān e'em ip. Tūybe ipi daġ, kabi be dak omuy ip iān e'em ip.

⁶ Wuyxe bit pūġ ma Deusat. Ixe Deus wuyebay. Soat ixē emumuġē. Ixe beam ma soat wuyju dopdom. Pūġ ma wuykukukat—Jesus Cristo acā.

Ixe a'õbi Deus soat o'ğugẽ kuyje—Jesus Cristo a'õbi. Ixe a'õbi ma wuyju dak dopdom.

⁷ Soat ġu bit itabucayũ iboam itaybit. Ikabap cĩcã ip deusbaroyũ kuğ. Kuy ade kabia ma te'e ma itabut osodop ip ixeyũ kay—deusbaroyũ kay. Imẽnpuye tũybe ijopẽn deusbaroyũ xatẽn iãn e'em ip. Gasũ dak imẽn e'em ip. Itaybit ġu ip deusbaroyũ ka'ũma am ma ibiõğbuk ip iam. Tũybe iğo ẽn o buje, ikẽrẽat kuğ kuka oce Deus xe iãn e'em ip.

⁸ Wuyju bit cũğ ma Deus xe iẽn o'oap tomuju ġu. Iwaru ġu Deus xe. Ibit wedep ma—iẽn o'oap, iẽn o'o'ũmap tak.

⁹ Xipat eyxe iğo ẽn o buje, iẽn o'ũm pima dak. Eykitpit xe bit, itabutcũcat xe, cũğ ġu iğo ẽn o am. Eykitpit pe ikẽrẽat epeğujurũğat ġu juy—itabutbũcat pe. Ixe xe cũğ'ũm pima, iğo ẽn o am, epesuẽn'o ġu juy.

¹⁰ Eyetaybit deusbaroyũ kake ġu iam. Imẽnpuye:
— Cũğ ma wuywebe iğo ẽn o am — i'e'em eyju.
Imẽnpuye deusbaroyũ duk'a be eyju õmõm, ixe xatẽn o am. Itabutbũcat eyjojom iğo ẽn o'om pima bit:

— Cũğ ma owebe dak iğo ẽn o am — i aco'i je'e jewebe ma.

Imẽnpit cũğ ġu buk ixe xe bit iğo ẽn o am, tũybe deusbaroyũ kake iãn e'em puye.

¹¹ Ixe dak aco'i iẽn o eyjojom iẽn o'om puye. Iẽn o buje bit iğuycũğ cĩcã je'e itabutbũcat.

— Oje'ũ aco'i ikẽrẽat oğujurũğ puye — i te'e ma je'e jewebe ma.

Cristo oe'ũ ixe e'ũap puxim. Ixe ekitpit. Imẽnpit iğuycũğ ma jeku, ẽn ma ikẽrẽat eğujurũğat cebe buye.

12 Cũğ ğu cexe i'o am pima:

— Ĕn tak esuēn'o — i'ũmğū juy epe'e cebe.

Imēn i'e buje, warēmtağ ma eykitpit kuğ tak eyju. Warēmtağ eykitpit kuğ pima, eyju dak ikērēat kuğ epesop Cristo xe.

13 Imēneju okitpit pe ikērēat oğujurūğat ğu. Okitpit xe iğo ēn o'oap cũğ ğu bima, ōn tak kuka osuēn'o ğu—pũğ em tak ka'ũma. Osuēn'o ğu okitpit pe ikērēat mujurūğap puxim. Imēnpuxim eyju dak cuy eykitpitpiyũ be ikērēat epeğujurūğat ğu.

9

1 Cũğ ma owebe wekupinap tağ weku am. Cristo emumuju ōn. Wuykukukat Jesus cuk ojojojo. Kuy bima juk eyetabut wuykukukat Jesus Cristo kay ōn ma juk ixekawēn oğuwēn eywebe buye.

2 Warara'acayũ xe ma Cristo emumuju ğu ōn. Eyxe bit cemumuju ōn.

— Corinto ka watwat Cristo eju mũğ'i jekukum o'e ğasũ bit, Paulo cekawēn o'ğuwēn cebe ip puye. Imēnpuye ocetaybit Paulo Cristo emumuju iam — i'e'em adeayũ.

3 Wara'acat omuymuy bima, jewedayoyom ōn.

— Őn tak Cristo emumuju ma — i ōn e'em cebe ip.

4 Cũğ ma owebe oxat pu am, oxati bu am tak kawēn idipat muwēnuwēnapteim.

5 Warara'acayũ Cristo emumujuyũ jetayxi eju jekukum—itabucat eju. Imēn cũğ ma Deus xe. Wuykukukat kitpitpiyũ dak jetayxi eju jekukum ip, Pedro dak. Cũğ ma kuka o'e owebe dak.

6 Warara'acayũ Cristo emumujuyũ wara'at pe ğu kapikiğip—kawēn idipat muwēnuwēn acã. Cũğ

tu eyxe owebe wara'at pe kapik am, Barnabé be dak?

— Cũğ ğu — i õn pit e'em.

⁷ Sorarayũ teihem jenopağõğõm. Jenopağõğõaptei bubum ip. Wara'at pe ğu ip kapikpiğ jemukayp-input pu am. Kadaidip iwat tak teihem jekat pe kapikpiğ. Jekat peat'a o'om ip jekapikapteim. Wara'at pe ğu ip kapikpiğ jemukaypinput pu am. Ovelha kukuk'ukat tak teihem ovelha kuğ. Jeõhõ kũmti kõnkõn ip ikukapteim.

⁸ Ixeyũ buxim wuyju dak cũğ ma wuyekapikaptei bu am—Deus ekawẽn muwẽnuwẽnapteim. Moisés tak imẽn cuk adi wuymutaybitbin osunuy.

⁹ Moisés ekawěntup imẽn e'em:

Taixee'uk am kadaida mucakucan pima, juy biopakpi esubimukirik ğu, i. ãğ cuy jekõn kapikpiğ puye, i.

Iboaptup mubarararağ pima biopak kay acã du ğebum osunuy Deus?

¹⁰ Ka'ũma! Wuykay dak ğebum ma osunuy. Õn tak oxat'am cuy oyabu iap kay ğebum taidada'ukat, ku beat'a bubu'ukat tak.

¹¹ Kawẽn idipat muwẽnuwẽn eywebe juk adi oceku ku apẽn ayacat ku beat taidadam iap puxim. Cũğ ma ğasũ ocewebe dak ocekapikaptei bu am eyxewi.

¹² Cedağ ma warara'acat pe dinheiro ojuyjuy am eyxewi, kawẽn idipat o'ğuwẽn ip eywebe buye. Ixeyũ bodi ma oceju bit cuy iojuy eyxewi.

Oceju bit cuk ocejoojuy ğu eyxewi. Teihem kawẽn idipat muwẽnuwẽn pima:

— Kawēn idipat a'ĩjo pin ġu òn pit, Paulo dinheiro kay jĩã imuwēnuwēnapteim puye — i kuka o'e itabut'ũmayũ.

Imēnpuye tei'ũma juk adi kawēn idipat oceġuwēnuwēn. Wara'at pe ocesop kapikpik'uk ocemukaypinput pu am.

¹³ Deus eju kawēnwēnap'a be kapikpik'ukayũ jexat pupum tuk'a be òmòm'ukayũ xewi. Deus etabixe wũnca mupikpik'ukayũ ipik'ũmat pupum ip jexan. Kuy eyetaybit iboam.

¹⁴ Imēnpuxim:

— Kawēn idipat muwēnuwēn'ukayũ dak cuy imuwēnuwēnaptei je'jat ip jemukaypinput pu am — i juk o'e wuykukukat.

¹⁵ Òn pit obu'u dinheiro bu am wa'ĩjojo'ukayũ xewi kawēn idipat muwēnuwēnapteim. Ijudup mubarararaġ òn imuwēnuwēnaptei juy epeġũm owebe iaptum ġu bit. We'ũ ãm obu'uap podi ma obu'u imuwēnuwēnaptei bum. Ka'ũma ma juy je'e:

— Paulo kawēn idipat muwēnuwēnaptei kay jĩã — i.

¹⁶ — Ĕn pit cuy kawēn idipat eġuwēnuwēn — i juk o'e Deus owebe.

Imēnpuye “Wa'õbuyxi jĩãat òn kawēn idipat muwēnuwēn puye” i'e ba'ore owebe. Òn kawēn idipat muwēn'ũm pima bit kuka Deus ipiat o'supi'ajoat owebe.

¹⁷ Okpiwatpin ma kawēn idipat muwēnuwēn pima, cũġ ma kuka o'e owebe wekapikaptei bu am. Okpiwatpi ġu bit òn imuwēnuwēn.

— Ĕn pit cuy kawēn idipat eġuwēnuwēn — i juk o'e Deus owebe.

Deus ma juk o'ġũm wekapikam iboap.

18 Apêgãm kuka wekapikaptei ojat? Dinheiro kay ġu òn wekapikapteim.

— Dinheiro'in cuy epeġm owebe imuwẽnuwẽnapteim — i'ũmġu dak òn pit e'em wa'ĩjojomayũ be.

Ocokcok cĩcã tei'ũma kawẽn idipat muwẽn ãm. Ocokcokap tak wekapikaptei jo'i ma.

19 Imẽneju ijodiat ġu bit omujujum kapik am. Wukpiwatpin ma òn kapikpiġ. Imẽnpit wukpiwat pin ma dak òn soat peam kapikpiġ kawẽn idipat muwẽnuwẽn adeayũ mutabut am Jesus Cristo kay.

20 Imẽnpuye Moisés ekawẽn taġ acã ġu òn jekukum Jesus Cristo ekawẽn taġ tak òn jekukum. Judeuyũ parakpe kawẽn idipat muwẽnuwẽn pima bit, ixeyũ buxim òn tak Moisés ekawẽn taġ jekukum ixeyũ mubu'unap puxim Jesus ekawẽn kay. Judeuyũ parakpe òn imuwẽnuwẽn pima, ixeyũ ekukuap puxim òn tak jekukum ixeyũ mutabut am Jesus Cristo kay.

21 Imẽnpuxim òn Judeu'ũmayũ parakpe bima, ixeyũ buxim òn tak Moisés ekawẽn taġ ġu jekukum ixeyũ mutabut am Jesus Cristo kay. Cristo ekawẽn taġ òn jekukum. Imẽnpuye Deus ekawẽn kay dak kũyjobit òn.

22 Itabutbũcayũ parakpe bima, ixeyũ ekukuap puxim òn tak jekukum ixeyũ buywat am biġ ma itabut am Jesus kay. Soat em oxeacat ekukuap puxim òn tak jekukum ixeyũ mutabut am Jesus Cristo kay. Soan òn e'em warara'acat mutabut am cekay.

23 Imẽn ma òn jekukum kawẽn idipat muwẽn ãm soat pe ijodiat pe. Òn kawẽn idipat muwẽnuwẽn

pima, Deus xipacan e'em wa'ĩjojomayũ beam, owe-beam tak.

²⁴ Adeayũ jedaudauap tağ daudaum cĩcã. Pũğ ma bit jabeatup pupum—koam yajẽm'ibit acã—jeburewũn podi ma iwũncaat acã. Wuyedauap puxim wuyju dak jekukum Jesus Cristo ekawẽn tağ jekukum pima. Cekawẽn tağ cuy epeku ixẽ be “Cũğ ma juk adi epekuku” i'e am eywebe. Ixẽ be eywebe imẽn i'e buje, jabeatup o'tupu'iat cokcokap podi ma eycokcok epesop.

²⁵ Jedaudau'ukat soat kabia ma jewemuwũncacan iwũnca jedau am i'e am. Soat em jewemuwũncacan ip jabeatup pu pin cĩcã buye. Iğodup ade kabia ġu tuptip e'em—pũğ kabia ma. Dao ma dupkarawraw. Jesus Cristo ekawẽn tağ jekukum pima bit, pũğ kabia ġu acesop Deus xe—soat kabia ma.

²⁶ Cũğ ma jedaudaum jedaudauapu'abi kay ma jedaudau'ukat. Cũğ ma jedaudaum warẽmtağ ma jedauap puxim. Ixẽ buxim õn tak cũğ ma weku pin. Jesus Cristo ekawẽn tağ weku pin warẽmtağ ma wekuap puxim. Warara'acat mureure'ukat puxim tak õn. Warara'acat muy'at ojuy bima te'e ġu ip jewemureurem ip—pipim ma. Imẽnpuxim owebe dak te'e ġu Jesus Cristo ekawẽn tağ wekuap.

²⁷ — Jesus Cristo ekawẽn tağ cuy epeku — i juk adi ocece warara'acat pe.

Imẽnpuye owebe ikẽrẽat muğẽ buje, kuka osũsũn oce soat xe, wekawẽn o'jojajo'iayũ xe. Imẽnpuye õn ikẽrẽat muğẽ pin pima, wağuydağ ġu oce. Wağuymubu'u'un cĩcã õn ikẽrẽat muğẽap puxim, Jesus owebe “Ekẽrẽ oxẽ” i'eap puxim.

10

¹ Imēnpuye ġebum cuy epesop wuydobuyū'ūm'ūm kay, okitpitpiyū—Moisés ebekitkiyū'ūm'ūm kay. Uk'a'ūmat taġ jekukum pima kabikerereat soat pe ixeyū be e mubapukpuġ oeku. Soat ixeyū iodí o'timudek tibogaťi. Tipakpukati i iġodi butet osunuy.

² Kabikerereat cocom pima, timudekdeġ pima dak, soat ip kūyjobit osodop Moisés a'ō kay.

— Kūyjobin acesop a'ō kay — io'e ip Moisés pe. Imēnpuxim:

— Kūyjobin acesop a'ō kay — i wuyju e'em Jesus pe wuymubatisasan pima.

³ Soat ip kabi bewiat o'om osodopdop jexan uk'a'ūmat pe. Maná o'om osodopdop ip.

⁴ Soat ip kabi bewiat kōnkōn osodopdop. Tikōnkōn osodopdop ip Cristo idibi o'timujēm puye. Cristo a'ōbi wita'a bewi Moisés o'timujēm ixeyū eim. Imēnpuye:

— Wita'a jekukum wuyweju — io'e ip Cristo muwēnuwēn, Cristo ixeyū eju oeku buye.

⁵ Deus mucokcoġ ġu ip osodop ade ixeyū'in. Imēnpuye Deus itakoma o'e cekay ip. Deus a'ōbi ip oe'ū'ū uk'a'ūmat taġ. O'jokotkot ip uk'a'ūmat pe.

⁶ Deus pit imēn ixeyū o'jukukuk wuymukūyjo am wuywebe ikērēat mujurūġap puxim. Ixeyū ma itabikuku osodop ikērēat kay. Wuyju bit cuy wuyetabikukum ġu ajop.

⁷ Oibu'un ip Deus kay. Deusbaroyū kay o'e ip—jemumuġē kay. O'jekōnkōn ip deusbaroyū wap peta muġēġēm “Ocetabut eykay” i'e am cebe ip. Imēn e'em Deus ekawēntup:

O'jekõnkõn ip deusbaroyũ wap, o'tikõnkõn tak ip, i. O'jeda'i'i'in tak ip cewap, i.

Wuyju bit cuy wuyetabun ġu ajop jewexe deus'iaiyũ kay.

⁸ Ixeyũ ma o'jepopo warara'acat tayxi eju, warara'acat itop eju dak. Imēnpuye pũġ kabia be ade oap ip ixeyũ'in, 23,000 ma oap ip pũġ kabia be. Wuyju bit cuy acepo ġu warara'acat tayxi eju, warara'acat itop eju dak—pũġ em tak ka'ũma.

⁹ Ixeyũ ma jemamama'uk cĩcã oekuku Deus pe. Deus o'jobuyxijo ip itabotaidabotbot paxi wuykay iam.

— Deus ipiat supi'ajoat ġu aco'i wuywebe ikērēat mujurũġrũġ ma'ġu wuyju — io'e ip te'e ma.

Ikērēat o'ġujurũġrũġ ip. Imēnpuye Deus puybu o'subumudot ixeyũ kay tũypiatpu. Ade o'joa ixeyũ'in. Ade oap ip puybu nuy pibun. Wuyju bit cuy wuykukukat ajobuyxijo ġu.

¹⁰ O'jemãmã ip Deus pe. Imēnpuye Deus jekawēn tojtot'ukat o'ġudot adeayũ aoka am ixeyũ'ĩn. Deus xewiat ixeyũ o'yaoka. Oe'ũ'ũ ip. Wuyju bit cuy acemãmã ġu Deus pe.

¹¹ Soat iboam pit o'jebapuk wuydobuyũ'ũm'ũm pe wuymukũyjo am. Apēn Deus ipiat o'supi'ajojoat cebe ip kũyjobit'ũm pima iap ibararak opop Deus ekawēntup pe. Iboaptup co buje, ixeyũ'ũm'ũm ekukuap puxim ġu juy ajeku. Gaxĩn ma soat i'ũm. Imēnpuye ixeyũ'ũm'ũm ekukuap puxim ġu juy ajeku.

¹² Imēnpuye:

— Ocejū bit ikērēat oceġujurũġ ġu ocebaca buye — i'ũmġu juy ace. — Ocebūwan cuy eġuy ocewebe ikērēat mujurũġap puxim — i acã juy ace Deus pe.

13 Warara'acat ikêrêat muğêat ojuy du eywebe? Soat ijodiat pe ikêrêat muğêat ojuy ip. Deus pit soat em ja'õ dağ e'em. Wuybaca'ũm pima, Deus wuybuywanwan. Wuybuywatwan jeenuy wuywebe ikêrêat mujurũğap puxim.

14 Imêneju, okitpitpiyũ, deusbaroyũ buxixim cuy epewatwat.

15 Eyağuyusat kuy oxe. Wekawên puyxijom cuy epe'e cedağ paxi Paulo e'em iam.

16 Gebum cuy epesop Jesus Cristo e'ũap kay wuyeğebuapti kôn puje. Cristo e'ũap kay wuyeğebuapti kôn puje: — Bay, ên xipat cĩcã — i juy ace.

Wuyju ģebum Cristo'ũm toy kay, apên Cristo wuy-muisusunap kay dak. Pão'a o buje, Cristo'ũm jebit kay wuyju ģebum, apên Cristo wuy-muisusun oe'ũ wuywebeam puye iap kay dak.

17 Pũğ'a bewi ma wuyju ya'o'om Cristo e'ũap kay ģebum am, ade ma'ğũ wuyju. Pũğat jebit puxim wuyju, pũğat kay wuyju ģebum puye.

18 Gebum cuy epesop Judeuyũ kay. Ixeyũ epaĩyũ Deus wap o'ğupik ip iat epoyat o'om. Ibiat o'om pima ģebum ip wuyju Deus ebekitkiyũ iap kay.

19 Deusbaroyũ bit kake ģũ. Eyetaybit iboam. Õn tak wetaybit iboam. Ka'ũmaap ma deusbaroyũ bit. — Ixeyũ wap oceju puybit ên mōğmōğ ixeyũ xatên — i'e'em te'e ma deusbaroyũ kayayũ bit.

20 Deusbaroyũ wap iên mōğ puje Deus pe ģũ ma ip iũmũm—ibiōğbuk kêrêat pe acã, ibiōğbuk kêrêayũ kukat ebekitkiyũ ip puye. Obu'u jĩjã eywebe ibiōğbuk kêrêayũ babim eyeku am.

21 Jesus e'ũap kay wuyeğebuapti kôn puje, wuyju Deus ebekitkiyũ iap kay wuyju ģebum. Imênpuye

iba'ore wuywebe deusbaroyũ wap timõğ'ibiti kõn ãm ibiõğbuk kērēayũ kukat a'õbi. Wuykukukat Jesus e'ũap kay wuyeğebuap'a o buje, wuyju Deus ebekitkiyũ iap kay wuyju ġebum. Imēnpuye iba'ore wuywebe deusbaroyũ wap iēnmõğ'ibitēn o am ibiõğbuk kērēayũ kukat a'õbi.

²² Wuybu'u wuykukukat mutaek am. Cēm ġu du? Wuykukukat podi ma wuya'õbaca i'e'em pima, kuka ibiõğbuk kērēayũ kukat kadiayũm ace'e. Ibiõğbuk kērēayũ kukat kadiayũ bima bit, kuka itaek o'e wuykukukat. Itaek pima, xipat ġu kuka o'e wuywebeam.

²³ — Cristo ebekitkit oceju. Imēnpuye soan oce'e but — i napa ma e'em pũğpũğayũ.

— Soat ġu bit xipat wuywebeam — i õn pit e'em.

— Soan oce'e but — i napa ma e'em ip.

— Te'e ma kuka pũğpũğ pit ajukuk — i õn pit e'em.

²⁴ Cũğ ġu wuywebe xipan jewewekuk am warara'acat kay ak'arit'i'ũm pima. Warara'acat tak cuy xipan ajukuk.

²⁵⁻²⁶ Imēn e'em Deus ekawēntup: Deus ipi kukukat ipi dağacat kukukat tak, i.

Imēneju ka'ũma ma i'opiat eywebe. Soatēn cuy epejat eyxatēn teidada'ukat xewi.

— Ite ēn tu deusbaroyũ wap i'enmõğ'ibit'en? — i'ũmġu juy epe'e iēn pum pima.

²⁷ Jeweju jekõn ãm Jesus kay itabut'ũmat pe eynomuwã buje, epeju juy eyju pin pima. Ajo o'ğũm ip iat ēn cuy epesue'n'o.

— Ite ēn tu deusbaroyũ wap iēnmõğ'ibitēn? — i'ũmġu juy epe'e eynomuwãat pe.

²⁸⁻²⁹ Itabutbũcat pe “ite ēn deusbaroyũ wap iēnmõğ'ibitēn” i'e buje bit cuy epesue'n'o ġu ix

muḡuycũḡap puxim. Xipat eywebe ma ite ên o am. Itabutbũcat xe bit xipat ḡu ite ên o am. Ite ên o'ũm pima bit, xipat je'e ixe xe, exe dak. Ka'ũma ma i'guycũḡ je'e. Soat eycokcok werep ma epe'e.

Warara'acat pit aco'i je'e:

— Apẽnpuye dak ite ên osuẽn'o ḡu warara'acat xe cũḡ'ũm puye? Cũḡ ma oxe bit iboap — i.

³⁰ — Iẽn om pima õn e'em Deus pe “Bay, ên xipat,” i — i aco'i je'e owebe. — Apẽnpuye dak warara'acat kuka o'e owebe, “Cũḡ ḡu ewebe ite ên o am,” i? — i aco'i je'e owebe.

³¹ Cũḡ ma juy epeku soat em warara'acat pe “Deus idip cĩcã, ya'õbaca jĩjã” i'e am. Cũḡ ma juy epeku jekõnkõn pima, tikõnkõn pima dak, soan e'em pima dak.

³² Cũḡ ma juy epeku Judeuyũ etabutpe, Judeu'ũmayũ etabutpe dak, Deus kay itabucayũ etabutpe dak. Cũḡ ma juy epeku warara'acat mubu'unap puxim Jesus Cristo kay.

³³ Wekukuap puxim cuy epeku. Warara'acat mucokcok pinap kuḡ õn jekukum soat em. Ajo xipat kuka o'e owebeam iap kay ḡu õn ḡebum—ajo xipat kuka o'e warara'acat peam iap kay acã. Imẽn õn jekukum Deus pe warara'acat taxijoap ojuy.

11

¹ Cristo ekukuap puxim õn tak jekukum. Imẽnpuye wekukuap puxim cuy epeku.

² Soat kabia eyju ḡebum okay. Apẽn cuk adi õn eymutaybitbinap taḡ tak eyju jekukum—soat taḡ.

— Xipat cĩcã eyju oxe — i õn e'em eywebe.

³ Imēnpit waram jeymukūyjo ōn. Aḡokatkat jetayxi kukat. Cristo soat aḡokatkayū kukat. Deus Cristo kukat.

⁴ Imēneju aḡokatkat cuy jewajuy ḡu paḡōm jebureyū parakpe Deus eju kawēnwēn pima, Deus ekawēn muwēnuwēn warara'acat pe bima dak. Jewajuy buje bit ibuyxim ḡu kuka Cristo kuḡ o'e.

⁵ Ayacat pit cuy jewajuy jeenuy jebureyū parakpe Deus eju kawēnwēn pima, Deus ekawēn muwēnuwēn warara'acat pe bima dak. Jewajuy'ūm pima bit, ibuyxim ḡu kuka jektop kuḡ o'e. Ayacat yajuy'ūmat pit yakoekoeat puxim yasūsūn.

⁶ Imēnpuye ayacat jewajuy'ūm pima, epeyadaptakat cuy. Wuywebe ayacat isūsūn jakoean, jadap-takacan tak. Imēnpuye juy yajuyjuy jeedop ip paḡōm jesūsūnap puxim.

⁷ Imēntak aḡokatkat pit cuy jewajuyjuy ḡu, Deus jejo'ian o'ḡuḡē buye jedipap kuḡ o'ḡuḡē buye. Deus aḡokatkat o'ḡuḡē ja'ō daḡ ceku am. Ayacat pit o'ḡuḡē jektop a'ō daḡ ceku am.

⁸ Deus aḡokatkat muḡēm pima ayacat pewi ḡu o'ju'uk. Ayacat muḡēm pima bit, aḡokatkat pewi o'ju'uk.

⁹ Aḡokatkat o'ḡuḡē ayacat puye ḡu. Ayacat pit o'ḡuḡē aḡokatkat puye.

¹⁰ Imēneju itabucayū awerom, pima aoyū juy jaek-abek kuḡ jeedop ip Deus ekawēn tojotjot'ukayū wuyjoom puye. Jaekabek kuḡ cuy jeedop ip jektop a'ō kay kūyjobicap mubapuk am soat pe.

¹¹ Wuykukukat Jesus kay wuyetabut puje bit, wuyagepūḡ ḡu wuyju jekukum—ayacat, aḡokatkat tak. Jewemukūyjom tak wuyju,

jewebuywatwan tak.

¹² Ağokatkat a'õxa bewi Deus ayacat o'ju'uk. Ayacat uk pewi ġasū bit ağokatkat kapkam. Deus xewiat pit soat kake.

¹³ Cedağ tu eyxe ayacat pe jaekabek kuğ'ūma kawēn ām Deus eju warara'acat parakpe? Cedağ ġu!

¹⁴ Wuyukpiwatpin ma wuyetaybit xipat ġu ağokatkat pe yadaperean am iam. Ağokatkat yadaperen pima bit, jewemubuyxi'ūm'ūm.

¹⁵ Ayacat pit idip cīcā wuyxe soat xe yadaperen pima. Yadaperenat yaekabekat co'i.

¹⁶ — Cedağ ġu ayacat peam pit kawēn ām Deus eju yajuy'ūm pima — i õn e'em. Imēn e'em soat itabucayū dak—soat kaka dağayū. Imēn tak cuy oce'e soat pe oca'õxik pinat pe.

¹⁷ — Cūğ ma eyju je'awerorom — i'ūmğū õn pit e'em eywebe.

Awerom pima eyju jewebuywatwan ġu biğ ma eyetabut am Jesus kay—jewemubu'u'un acā. Imēğap xipat ġu! Jeymukūyjo õn cūğ ma eye'awero am.

¹⁸ — Awerom pima jewa'õxikxiğ ip Corinto ka watwat, Jesus kay itabucayū, pūğ kadi ġu ip puye — i'e'em owebe pūğpūğayū. Icēm xe'e ixeyū e'em?

¹⁹ — Wuyju pūğpūğ kadiayū bima, ibapuk e'em soat xe abuyū wuy'in cūğ ma jekukum iap, abuyū cūğ ġu iap tak — i te'e ma eyju e'em.

Xipat ġu wuyju Deus xe pūğpūğ kadiayū bima.

²⁰ Eyju je'awerorom wuykukukat e'ūap kay jeğebu am ġu—jekõn ām acā.

21 Jekõn pima, soat eyju eyukpiwatpin ma jekõnkõn cĩcã. Imẽnpuye koap ajẽm'ibit jekõnkõn cĩcã jebureyũ wiwim'ũma. Kanomũm yajẽm'ibit pit jekõnkõn ġu. Ire mabuk ip e'em wara'acat ibeġbeġ pima, wara'acat ika'o bima dak.

22 Apẽntak oce eywebe imẽn eyju je'awerorom pima?

– Cũġ ma eyju je'awerorom – i du oce eywebe? Ka'ũma! – Cũġ'ũma – i acã oce.

Eyre bima, eyduk'a be ma juy epeyekõn. Deus eju kawẽnwẽnap'a be bit warẽmtaġ ġu juy epeyekõn. Ibubut'ũmat musũsũm ġu juy epesop iġo'a be. Cũġ ġu oxe eyju je'awerorom.

23 – We'ũap kay eyeġebu am cuy epeyekõn eye-weweju – i juk o'e wuykukukat Jesus owebe. Apẽn ixẽ o'e owebe iam cuk õn eymutaybitbin. Jekay itakomaayũ be jeũm pimaap exima be pão'a o'yabu.

24 – Bay, ěn xipat cĩcã – io'e Deus pe.

Pão'a o'yadakat. Gebuje:

– Korosa be obamupaya ip iap kay juy epeġebu ibeat'a o buje – io'e jebekitkiyũ be. – Oje'ũ eywebeam – io'e cebe ip. – Pão'a juy epeya'o we'ũap kay eyeġebu am – io'e.

25 Imẽnpuxim kopo dak o'jat jekõn epere buje ip.

– Deus kawẽn iisuat ġuwẽn ipi juayũ be oje'ũ buye, odoymukerereren puye – io'e wuykukukat. – Odoymukererena kay juy epeyeġebu uva'abidi kõn puje – io'e. – Tikõn puje, we'ũap kay juy epeyeġebu – io'e. Imẽn wuykukukat o'e owebe kuy bima.

26 Imẽneju ibeat'a o'om wuyju. Ibeat'a o buje, wuykukukat oe'ũ wuywebeam iap muwẽnuwẽn

wuyju soat pe, ibeati kōn puje dak. Imēn cuy epeyekōnkōn waram wuykukukat ajēmap wiwim pima.

²⁷ Imēneju Deus ipiat supi'ajoat wuywebe warēmtaḡ ma i'o buje. Warēmtaḡ ma wuykukukat e'ūap kay wuyeḡebuap'a o buje kuka ce'ūap ajomuymuy, warēmtaḡ ma ce'ūap kay wuyeḡebuapti kōn puje dak.

²⁸ Imēnpuye:

— Cedaḡ tu ōn jekukum Deus xe? — i juy ace wuywebe ma pāo'a o awap, uva'abidi kōn awap tak.

Cedaḡ ma jekukum pima acā kuka aya'o. Atikōn tak kuka. Warēmtaḡ jekukum pima bit, kuka aya'o ḡu, atikōn ḡu dak kuka.

²⁹ Apēḡām korosa be wuykukukat oe'ū iam eye-taybit'ūm pima juy epeya'o ḡu wuyeḡebuap'a. Epetikōn ḡu dak cuy wuyeḡebuapti. Eytaybit'ūma ya'o buje, eyukpiwat epe'e Deus xe. Imēnpuye ipiat supi'ajoat eywebe.

³⁰ Ade ey'in warēmtaḡ ma o'ya'o'o. Imēnpuye ip iwātaxipipe o'e. Ibaça ḡu ip o'e. Pūḡpūḡ oe'ū'ū kuy.

³¹ Ya'om pima:

— Ikērēat kuḡ tu ōn exe? — i juy ace Deus pe. Ikērēat kuḡ pima, iboap cuy aḡuwēn ixē be i'uk am wuywebewi. I'uk puje:

— Ikērēat kuḡ eyju oxē" i'ūmḡu je'e wuywebe. Ipiat tak supi'ajoat ḡu wuywebe.

³² — Ikērēat kuḡ eyju oxē — i'e'em Deus wuywebe ikērēat epereap ojuy.

Ipiatpi'ajoan tak wuywebe wuymukūyjo am waram wuywebe ikērēat kukap puxim. Ixē

imēn wuymukũyjojom ipiat'ajojoap kay wuymujuap puxim kũyjobit'ũmayũ eju.

³³ Imēneju, okitpitpiyũ, eybureyũ ajēmap puk cuy epejowiwi. Wuykukukat e'ũap kay wuyegebuap'a o am awerom pima, soat ajēm puje juy epeya'o.

³⁴ Abu ire mabuk iat cuy jeduk'a be ma jekõn. Imēn'ũm pima Deus ipiat supi'ajoat eywebe awerom pima. Wara'an cuk adi epeyekawēn owebeaptup pe—kuyatup pe. Eykay oajēm puje bit iboam õn jeymukũyjo.

12

¹ Okitpitpiyũ, “Ajo ũmũm wuywebe Deus biõgbuk?” i juk epe'e owebe kuyatup pe eyemudupmubararaktup pe. Iboam õn jeymutaybin.

² Jesus kay eyetabut'ũm pima wara'at kaykaykay ma eyetabut epesop—jewexe deusyũ kay—adeayũ kay. Pũğ tak ixeyũ'in cede ba'ore ma deusparoyũ. Soat em eymuğuykukuku'uk ip osodop.

³ Gasũ bit “Deus a'õbi oceju e'em” i'e'e'ukayũ jojom eyju. Deus biõgbuk a'õbi e'e'ukat e'em ġu:

— Jesus wũy ma jeenuy Deus wi ipiat'ajojom — i. Iba'ore cebe Jesus muymuy am. Deus biõgbuk kukat acã icēmãn e'em:

— Jesus acã ocekukukat — i.

Warara'acat pe bit iba'ore imēn i'e am. Iboam eyetaybit pima eyetaybit tak abuyũ Deus a'õbi e'em iam, abuyũ napa ma e'em iam tak.

⁴ Ade ma Deus biõgbuk emumuũm omuy. Pũğ pit iũmũm wuywebe—Deus biõgbuk acã.

5 Deus peam kapik put wuywebe wara'at tagtagtag ma'gu wuyju kapikpiğ. Pũğ peam pit wuyju kapikpiğ—wuykukukat peam acã.

6 Soat wuyju wuyetaybit kapik am warẽmtaksuğ tag ma Deus peam. Pũğ pit wuymutaybitbin wuyekapik am—Deus acã. Ixe be wuymutaybin'ũm pima bit kuka wuyetaybit gu.

7 Deus ma ja'õbacaap ãmũm soat pe wuywebe wuymutaybit am obiõgbuk omuy eywebe iam. Soat wuykitpitpiyũ buywat am iũmũm wuywebe—warara'acat itabucat puywat am.

8 Imẽn Deus biõgbuk ja'õbacaap ãmũm pũğpũğayũ be kawẽn icẽmat muwẽn ãm. Deus ekawẽn warara'acat mutaybit am ja'õbacaap ãmũm warara'acat pe.

9 Jesus kay itabut cĩcãam ja'õbacaap ãmũm warara'acat pe. Iwãtaxipiyũ mu'ada'ada am ja'õbacaap ãmũm warara'acat pe.

10 Wuywebe i'e ba'oreat mubapukpuk am ja'õbacaap ãmũm warara'acat pe. Deus ekawẽn muwẽnwẽn ãm ja'õbacaap ãmũm warara'acat pe. Warara'acat pe ja'õbacaap ãmũm ixeyũ be itaybit am abuyũ jekukum Deus biõgbuk a'õbi iam, abuyũ ja'õbi ma jekukum iam tak. Warara'acat pe ja'õbacaap ãmũm ixeyũ be ya'õba'arẽmat'a'õm kawẽnwẽn ãm. Warara'acat pe ja'õbacaap ãmũm ixeyũ be ya'õba'arẽmat'a'õm kawẽnwẽn'ukat ekawẽn muwẽn ãm wuya'õm ma.

11 Ade ma ibiõgbuk xipacat emumuũm. Pũğ ma bit ibiõgbuk xipacat iũmũmat. Jekpiwatpin ma ja'õbacaap ãmũm wuywebe.

12 Pũğ ma wuyjebit. Ade bit opop wuyjebit pe. Wuyjebit puxim Cristo kay itabucayũ dak ade.

Pũğat puxim pit wuyju.

¹³ Adeayũ itabut Jesus Cristo kay. Judeuyũ itabut cekay, Judeu'ũmayũ dak. Tei'ũm kapikpik'ukayũ itabut cekay, teihem kapikpik'ukayũ dak. Soat ip itabut cekay. Deus biõğbuk kuy juk wuymuwexat Cristo jebit puximayũm pũğan. Deus a'õbacaap kuğ wuyju ibiõğbuk nuynuy wuywebe buye.

¹⁴ Soat wuyjebit tağat pit jekapikap kuğ. Pũğ ğu opop wuyjebit pe—ade ma—wuyeta, wuyei, wuyba, wuybu. Pũğ ma wuyjebit pit. Imēnpuxim soat itabucayũ jekapikap kuğ. Pũğat a'õbi bit wuyju kapikpiğ.

¹⁵ Wuyjebit tağat pit jemãmãmãm ğu Deus pe. “Wuyjuyũ jebit tağat ğu õn ibu ğu buye” i'e but ma'ğ u wuyei be. Wuyjebit tağ ma'ğ u nuynuy.

¹⁶ “Wuyjuyũ jebit tağat ğu õn, ita ğu buye” i'e but ma'ğ u wuyğuybu be. Wuyjebit tağ ma'ğ u nuynuy. Jemãmãmãm ğu Deus pe wuyjebit tağat. Icocok jekapikap kuğ.

¹⁷ Wuyjebit wuyeta acã bima, kuka acekũyjo ğu. Wuyjebit wuyğuybu acã bima, kuka ajoyõn ğu.

¹⁸ Imēnpit Deus pũğ ğu o'jomuy wuyjebit pe. Ade ma o'jomuy. Wuybu o'subumuy. Wuyeta o'sutamuy. Wuyba o'subamuy. Wuydao o'taomuy. Jekpiwatpi ma o'jomuy soat.

¹⁹ Pũğ ma o'jomuy bima bit, wuyjebitbet ğu kuka adi ace.

²⁰ Imēneju ade ma opop wuyjebit pe. Pũğ ma wuyjebit pit. Wuyjebit tağat pũğ tağ ma e'em, ade ma'ğ u cebe. Imēnpuxim wuyju dak pũğ tağ cuy ajeku pũğat kay wuyetabut puye—Jesus Cristo

kay. Pũğ tağ cuy ajeku Deus biõğbuk omuy soat pe wuywebe buye.

²¹ Ajo omuy te'e ma wuyjebit pe? Ka'ũma ma. Soat jekapikap kuğ wuyjebit tağat. Jecoat-coan wuyju wuyetam. Cũğcũğ wuyju wuyeim. Kapikipiğ wuyju wuybum. Jewebuywatwan soat wuyjebit tağat. Imēnpuxim wuyju dak cuy acejew-ebuywan, Jesus Cristo kay wuyetabut puye.

²² Imēn ma Deus wuyjebit o'ğugē. Pũğpũğ wuyjebit tağat ibaca ğu wuyxe. Imēnpit ixeyũ dak ka'ũmğu bima bit, kuka adi aje'ũ.

²³ Imēntak pũğpũğ wuyjebit tağat idip ğu wuyxe. Imēnpit xipan wuyju ikuğ. Wuysũsũn pũğpũğ wuyjebit tağat ajuy'ũmãm. Imēnpit xipan wuyju ikuğ.

²⁴ Xipan'ũm'ũm ma wuyju idipat kuğ—wuyjebit tağat kuğ. Wuysũsũn wuyju e'em pũğpũğ wuyjebit tağat kuğ. Deus pit isũsũn ğu wuykuğ. Soat ma o'ğugē wuyjebit tağan. Imēnpuye juy soat ajukuk xipan wuyjebit tağat wuysũsũn ma'ğu ikuğ.

²⁵ Wara'at tağtağtağ ğu wuyjebit e'em—pũğ tağ ma. Soat wuyjebit tağat pũğ tağ ma e'em. Imēnpuxim wuyju dak wara'at tağtağtağ ğu juy ajeku—pũğ tağ ma.

²⁶ Pũğ pe ma'ğu ipiat pima, soat wuyjebit tağat itaybit jopku ipi iam. Pũğ ma wuyjebit tağat xipat pima dak, soat wuyjebit tağat itaybit jopku xipat iam. Cristo kay itabucayũ wuyjebit puxim. Wuybure ipiat'ajojom pima, soat kuka wuyğuycũğ ace cekay. Warara'acat wuybure awēğmudim pima dak, soat kuka wuycokcok ace cekay, wuybure kay.

27 Imēneju Deus ade ma o'jomuy wuyjebit pe. Jekpiwatpi ma o'jomuy. Imēntak wuyju Jesus Cristo jebit puxim. Soat wuyju ijebit tağat puxim.

28 Imēnpuye Deus soat jekpot kay itabucayũ o'jomuy jekitpitpiyũ buywat am. Koap pima:

— Wemumujuyũm epesop — i juk adi o'e pũğpũğayũ be.

Gebuje:

— Soat kaka dağ cuy epeju wekawēn muwēnuwēn ãm — i juk adi o'e warara'acayũ be.

Gebuje:

— Jesus kay itabucayũ juy epeğutaybitbin — i juk adi o'e warara'acayũ be.

— Eywebe i'e ba'oreat cuy epeğubapukpukpuk wa'õbi — i'e'em warara'acayũ be. — Iwãtaxipipiyũ juy epeğu'ada'ada — i'e'em warara'acayũ be.

— Eykitpitpiyũ buywatwan cuy epesop Jesus kay ibu'uap puxim — i'e'em warara'acayũ be.

— Eybureyũ kukukayũm cuy epesop — i'e'em warara'acayũ be. — Ya'õba'arēmat'a'õm cuy epeyekawēnwēn — i'e'em warara'acayũ be.

29 Soat ğu ip Deus emumujuyũ—pũğpũğ ã. Soat ğu ip Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayũ—pũğpũğ ã. Soat ğu ip itabucat mutaybitbin'ukayũ—pũğpũğ ã. Soat pe ğu Deus ja'õbacaap ũmũm wuywebe i'e ba'oreat mubapuk am—pũğpũğ pe acã.

30 Soat pe ğu ja'õbacaap o'ğũm iwãtaxipipiyũ mu'ada am—pũğpũğ pe ma. Soat pe ğu ja'õbacaap o'ğũm ya'oba'arēmat'a'õm kawēn ãm—pũğpũğ pe ma. Soat pe ğu ja'õbacaap o'ğũm ya'õba'arēmat'a'õm kawēnuwēn'ukat ekawēn muwēn ãm wuya'õm—pũğpũğ pe ma.

³¹ Eyju bit eyetabikukum cuy epesop Deus emu-
muũm kay—xipat cĩcãat kay.

Ajo soat podi ma xipat iam pit ãn jeymutaybin.

13

¹ Wuyetaybit kuka ajop kawẽn ãm
warara'acat'a'õm, Deus ekawẽn tojtjot'ukat
a'õm tak. Wuyxe warara'acat ikukpin'ũm pima
bit, te'e ma kuka wuyetaybit ajop warara'acat
a'õm, Deus ekawẽn tojtjot'ukat a'õm tak. Wuyxe
ikukpin'ũm pima, wuya'õkarey acã kuka ace Deus
xe—tamaraka'a muydedeap puxim.

² Ixe a'õbi Deus ekawẽn kuka aḡuwẽn.
Wuyetaybit kuka ajop ajom soat ijodiat itaybit
iam. Wuyetaybit kuka ajop ajo iba'arẽn
warara'acat xe iam tak. Co'a yamuwede but
kuka o'e wuywebe wuyetabut cĩcã buye. Imẽnpit
wuyxe warara'acat ikukpin'ũm pima, ka'ũma ma
kuka ace Deus xe.

³ Soat kuka ace itabut'ũmayũ be wuymupikan
wuyetabucap mubapuk am soat pe. Imẽnpit
wuyxe warara'acat ikukpin'ũm pima, te'e ma
kuka acemupikat, te'e ma dak kuka aḡũm wuy-
bubut ikuḡ'ũmayũ be.

⁴ Wuyxe warara'acat ikukpin pima bit,
wuyukpiceḡẽm ḡu kuka ajop cekay ip; xipacat
tak kuka aḡũmḡũm cebe ip; wuyetabutkarey ḡu
dak kuka ajop cekay ip; yoboḡan pin ḡu dak kuka
ajop; — Warara'acat podi ma oca'õbuyxi — i'ũmḡu
dak kuka ace;

⁵⁻⁶ warẽmtaḡ ḡu dak kuka ajeku—cedaḡ ma; jew-
ekay acã ḡu dak kuka ajop ḡebum—warara'acat
kay dak; dao ḡu dak kuka wuyetakomãm ajop;

warēmtaḡ ḡu dak kuka warara'acat ajukuk—cedaḡ ma; ḡebum ḡu dak kuka ajop apēn warara'acat cuk adi ikērēm wuykukiap kay; wuyḡuycūḡcūḡ tak kuka ajop ikērēat mujurūḡrūḡ ip iap kay; wuy-cokcoḡ tak kuka ajop cūḡ ma jekukum ip iap kay.

⁷ Wuyxe warara'acat ikukpin pima, wuybu'um ḡu dak kuka ajop warara'acat kay; — Soat ma i'e but Deus xe — i dak kuka acece soat em; warara'acat idipan e'eap wiwim tak kuka ajop; wuyukpiceḡēm ḡu dak kuka warara'acat ajukuk.

⁸ Wuyxe warara'acat ikukpin ijodi bima, soat em ma dak ikukpin jeedop ip wuyxe. Wuyxe ikukpin ip iap i'ūm'ēm ḡu. Darem ma bit ip kawēnwēn Deus a'ōbi kawēnwēn'ukayū. Ijodi bima acā. Darem ma dak ip kawēnwēn ya'ōba'arēmat'a'ōm kawēnwēn'ukayū. Ijodi bima acā. Itaybitbūcayū dak omuy ijodi bima acā.

⁹ Soan ḡu wuyetaybit ḡasū—yopīt ma. Soat ḡu dak wuyju imuwēnuwēn Deus biōḡbuk a'ōbi—yopīt ma.

¹⁰ Deus xe bima bit, ka'ūmḡu je'e itaybitbūcayū. Soan ma wuyetaybit acesop. Yopīt ma imuwēnuwēn'ukayū dak ka'ūmḡu je'e. Soat ma aceḡuwēnuwēn.

¹¹ Bekin pima bekitkit ekawēnap puxim cuk adi oḡuy; bekitkit aḡuy buxim tak; bekitkit ekukuap puxim tak. Aḡokatkan ḡasū bit oce. Bekitkit puxim wekukuap pit cuk ocepere.

¹² Gasū wuyetaybitbūt ma Deus e'eam. Waroa itabidiḡ peat cocoap puxim wuyetaybitbūt ā ixem. Ixe xe bima bit, jewejom ace'e. Gasū wuyetay-bitbūt ma ixem. Ixe bit itaybit cīcā wuyjum.

Guyjom pit wuyetaybit ace'e ixem apên ixé itaybit wuyjum iap co'í.

¹³ Wuyetabut Deus kay. Ixe xe wuydopap wiwim tak wuyju. Warara'acat tak ikukpin cîcã wuyxe. Deus xe xipat cîcã wuyetabut pima, ixé xe wuydopap wiwim pima dak. Wuyxe warara'acat ikukpin pima bit, ibodi ma xipat cexe.

14

¹ Xipan warara'acat kukam cuy epejokuda. Soan cuy epe'e Deus biõgbuk emumuũm pu am. Cekawên muwênap pit warara'acat podi ma xipat. Imênpuye:

— A'õbacaap cuy eḡũm owebe ekawên muwên ãm
— i juy epe'e cebe—Deus pe.

² Ya'õba'arêmat a'õm kawênwên'ukat ma wuywebe ḡu kawênwên—Deus pe acã, cekawên pa'arêm wuyxe buye. Ibiõgbuk xipacat a'õbi ixé ya'õba'arêmat a'õm kawênwên. Icêmãn ixé e'em. Warara'acat xe bit cekawên pa'arêm.

³ Deus ekawên muwênwên'ukat pit kawênwên soat peam wuywebeam. Ixe wuybuywatwan biḡ ma wuyetabut am. Wuypararaap mu'ũmu'ũm tak ixé. Wuyḡuycũḡap mukapkam tak ixé.

⁴ Ya'õba'arêmat'a'õm kawênwên'ukat ma jewebuywatwan acã biḡ ma jetabut am Jesus kay. Deus ekawên muwênwên'ukat pit soat itabycayũ buywatwan biḡ ma itabut am ip.

⁵ Ocokcoksũ ma kuka oce Deus pe ja'õbacaap ãm puje eywebe ya'õba'arêmat'a'õm kawên ãm. Ocokcok cîcã ma bit kuka oce ixé be ja'õbacaap ãm puje eywebe Deus ekawên muwên ãm. Ya'õba'arêmat'a'õm kawênwên'ukat xipan kapikpiḡ

Deus peam. Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat pit ixē bodi ma xipan kapikipig cebeam. Te'e ma kuka o'jekawēn ya'ōba'arēmat'a'ōm wara'acat ceweju'ūm pima wuya'ōm cekawēn muwēn ām ce'awero'ibiyū be. Te'e ma kuka o'jekawēn ya'ōba'arēmat'a'ōm Jesus kay itabucat buywatwan'ūm puye.

⁶ Okitpitpiyū, eykay juy oajēm. Ya'ōba'arēmat'a'ōm kawēnwēn pima bit, eybuywan gu kuka ōn, wekawēn pa'arēm eyxe buye. Apēn Deus cuk adi o'guwēnuwēn owebe iap muwēn puje bit, kuka ōn eybuywan, apēn cuk adi ixē omutaybitbiniap muwēn puje dak. Deus biōgbuk a'ōbi imuwēn puje dak, kuka ōn eybuywan, Deus ekawēn muwēn puje dak.

⁷ Wuya'ō'ē. Yamuydedeap tak ya'ō'ē ma. Tarekrek'uk'uk tak ya'ō'ē ma—flauta'uk tak ya'ō'ē ma, harpa'uk tak. Itaybit'ūmat cedağ'ūm yamuydedem pima bit, ajom i'eyū imuydedem i kuka o'e ip, warēmtağ ma yamuydedem puye.

⁸ Kededeğ'uk kukat warēmtağ ma yukmuydedem pima bit, kuka o'jemuxipan gu ip sorarayū jeju am nopagōğō ām.

⁹ Imēnpuxim ēn ya'ōba'arēmat'a'ōm kawēnwēn pima, ekawēn cocoayū dak itaybit gu kuka o'e ip ekawēn, ya'ijjom ma'gu ip. Kawēnwēn'ūma ēn ceweju ip iat puxim kuka o'e ip.

¹⁰ Pūğ'ā'ō gu wuyju. Warēmtaksuğ ma wuya'ō. Wuya'ōwarururu. Ibeat'a'ōm kawēnwēn'ukat xe bit ya'ōbapuk.

¹¹ Ya'ōba'arēmat'a'ōm kawēnwēn'ukat pit wūyatka bewiat puxim oxe; ōn tak cexe wūyatka bewiat puxim ma.

¹² Deus biõgbuk emumuũm kay jĩã eyju kuy. Imẽnpuye soat podi ma xipat cĩcãat cuy epejoojuy cexewi. Ya'õbacaap cuy epejoojuy warara'acat puywat am—Jesus kay itabucayũ buywat am.

¹³ Imẽnpuye ya'õba'arẽmat'a'õm kawẽnuwẽn'ukat cuy jekawẽn Deus eju.

— A'õbacaap cuy eẽũm owebe apẽn cuk adi oceceiap muwẽn ãm wa'ĩjojo'ukat a'õm tak — i juy je'e ip Deus pe.

¹⁴ Õn ya'õba'arẽmat'a'õm kawẽnwẽn Deus eju bima, wağuybi ġu õn kawẽnwẽn. Obiõgbuk pe acã õn kawẽnwẽn.

¹⁵ Imẽnpuye apẽn paxi oce? Obiõgbuk pe juy ocekawẽn Deus eju, wağuybi dak. Obiõgbuk pe juy ocebibododon tak, wağuybi dak.

¹⁶ “Bay, ĩn xipat cĩcã” i'e'em eyju eybiõgbuk pe acã bima, “Xipat cĩcã ma” i'e ba'ore kuka o'e eyweju je'aweroromayũ be, eyekawẽn cekawẽnpa'arẽm cexe ip puye.

— Apẽn xe'e ite e'em? — i acã kuka o'e ip.

¹⁷ Eya'õdip cĩcã ma aco'i eybiõgbuk pe eyju kawẽnwẽn Deus eju. Imẽnpit eyweju je'aweroromayũ buywatwan ġu eyju.

¹⁸ Eyekawẽnap podi ma õn pit kawẽnwẽn ya'õba'arẽmat'a'õm. Imẽnpuye:

— ĩn xipat cĩcã oxe — i õn e'em Deus pe.

¹⁹ Warara'acat eju awerom pima bit cuy ya'õba'arẽmat'a'õm ġu ocekawẽn. Soat ip wa'ĩjom iat'a'õm acã ocekawẽn ixeyũ mutaybit am. 10.000 palavra ya'õba'arẽmat'a'õm wekawẽn puje, ka'ũma ma kuka itaybit o'e ip. 5 palavra ixeyũ a'õm

wekawēn puje bit, kuka itaybit o'e ip. Imēn kuka ip osubuywan.

²⁰ Okitpitpiyū, yopīt ma juy eyetaybin ikērēat muḡē ām bekkitkit puxim. Bekkitkit aḡuy buxim ḡu bit cuy epeyewaḡuyḡuy—yaypanayū aḡuy buxim acā.

²¹ Imēn e'em Deus wuyawēwēap ekawēntup pe: “Ocekawēn puk ijodiat eju,” i'e'em wuykukukat, i. “Ya'ōba'arēmat'a'ōm puk ocekawēn ceweju ip—wūyatka watwat a'ōm,” i. “Imēnpit wa'ījo pin ḡu juy je'e ip,” i.

Imēn e'em iḡodup.

²² Imēn wuyju ya'ōba'arēmat'a'ōm kawēnwēn Deus soat podi ma ya'ōbaca i'e am itabucayū be ḡu—itabut'ūmayū be acā. Deus ekawēn muwēnuwēn pit wuyju Deus soat podi ma ya'ōbaca i'e am itabut'ūmayū be ḡu—itabucayū be acā.

²³ Jesus kay itabucayū e'awero buje, soat eyju aco'i ya'ōba'arēmat'a'ōm kawēnwēn. Gebuje itabut'ūmat aco'i jajēm eykay—o'ya'ījojo ḡu bukiat tak.

—Teyūku yadaodaoyū — i aco'i je'e ip eyekawēn cekawēn pa'arēm cexe ip puye.

²⁴ Deus ekawēn muwēnuwēn pima bit, itaybit je'e ip ikērēat kuḡ oceju iam—eyekawēn co buje. Ya'ōba'arēmatā'ō o'ya'ījojo ḡu'ibit tak itaybit je'e iboam.

—Deus omuju juy ipiat'ajojoap kay ikērēat kuḡ ōn cexe buye — i je'e eyekawēn co buje.

²⁵ —Ikērēat kay ōn ḡebum soat em — i dak je'e ixē soat pe eywebe—awerom'ayū be.

Jēḡ'aecōḡcōḡ Deus wap:

— Bay, ên xipat cĩcã — i dak je'e Deus pe. — Icẽmãn Deus omuy eyxe — i dak je'e eywebe.

²⁶ Imẽneju, okitpitpiyũ, jeymukũyjo ãn cedağ ma eye'awero am. Epeye'awero juy eyewebuywat am biğ ma eyetabut am. Eye'awero buje, pũğ'in cuy ey'in jebibododon Deus kay; wara'at cuy jebureyũ ma ğutaybin; wara'at cuy apẽn Deus o'e cebe iap ğuwẽn; wara'at cuy jekawẽn ya'õba'arẽmat'a'õm; wara'at cuy wuya'õm ma ğuwẽn apẽn ya'õba'arẽmat'a'õm kawẽnwẽn'ukat o'e iap. Soan cuy epe'e eyewebuywat am biğ ma eyetabut am Jesus kay.

²⁷ Pũğ ğu ey'in kawẽnwẽn ya'õba'arẽmat'a'õm. Adedem ğu bit cuy jekawẽn pũğ e'awero buje—xepxep ã. Ebpũğ tak xipat ma. Xepxem ğu dak cuy jekawẽn ip. Pũğ ma koap jede. Ixe emũğ puje wara'at jede kanomũm. Wara'at tak cuy wuya'õm ma apẽn ite o'e iap ğuwẽn.

²⁸ Ka'ũma ma aco'i itaybit apẽn ite o'e iap muwẽn ãm wuya'õm. Itaybit'ũm pima, mũğ ma juy ip jeedop. Ya'õberen ğu juy jede ip—jewebe acã—Deus pe dak.

²⁹ Xepxep ã juy apẽn Deus o'ğuwẽn cebe ip iap ğuwẽn pũğ e'awero buje. Ebpũğ tak xipat ma. Ixeyũ ekawẽn cocom cĩcã juy jeedop ip warara'acat.

— Cedağ xe'e ixeyũ e'em? — i juy je'e ip jewebe.

³⁰ Wara'acat pe Deus jekawẽn mubapuk puje bit, kawẽnwẽnat cuy jemũğ wara'acat ekawẽn ãm.

³¹ Deus jekawẽn ğubapuk pũğ pe ğu—soat pe ma. Soat ip i'e but ajo Deus o'e cebe iap. Pũğ ma juy ğuwẽn. Ixe emũğ puje juy wara'at ğuwẽn. Imẽn bodinmaku ğuwẽn ip. Imẽn eẽm pima, soat cuy

eyetaybin. Soat tak eycokcok epesop. Jewebuy-watwan tak cuy epesop.

³² Jekpiwatpin ma jede Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat. Jekpiwatpin ma dak jemũğ.

³³ Deus icokcok ğu warēmtağ wuye'aweroap kay bit. Cedağ ma wuye'awero buje bit, icokcok e'em.

³⁴ Itabucayũ e'awero buje juy mũğ ma jeedop ip aoyũ. Imēn je'awerorom soat ka dağ itabucayũ. Abu ayacat o'ğuydeat ce'awero buje ip? Ka'ũma ma. Ağokat kayũ kukukan ğu juy jeedop ip aoyũ. Judeuyũ awēwēap ekawēn tak imēn wuymutaybitbin.

³⁵ Wuysũsũn kuka ace ayacat ekawēn puje aweromayũ be. “Apēn ite o'e?” i'e pin pima, jektop eju ma juy jekawēn jeduk'a be ma—awerom pima bit ka'ũma.

³⁶ Eyxewi ğu Deus ekawēn o'jebapuk—cexewi ma—Deus xewi. Eywebe ã ğu Deus jekawēn o'ğuwēn—soat pe ma. Imēneju:

— Ocejū acã cedağ ma je'awerorom Deus eju kawēnwēnap'a be — i'ũmğū juy epe'e.

³⁷ Pũğpũğ ey'in Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayũ. Warara'acat ey'in Deus biōğbuk emumuũm kuğayũ—ya'ōbacaap kuğayũ.

— Wuykukukat a'ōbi Paulo ijudup mubarararağ wuymukũyjoaptum — i juy je'e ixeyũ ma.

³⁸ Pũğat pit wemudupmubararaktup peat ekawēn kay'ũm pima, ixē e'eap kay ğu juy epesop.

³⁹ Imēneju, okitpitpiyũ: — A'ōbacaap cuy eğũm owebe ekawēn muwēn ãm — i juy epe'e Deus pe. — Ya'ōba'arēmat'a'ōm ğu juy ecekawēn — i'ũmğū bit cuy epe'e wara'acat pe.

40 Awerom pima bit, warẽmtağsuğ ğu juy epesop. Cedağ ma juy epeye'awero.

15

¹ Okitpitpiyũ, ğebum cuy epesop kawẽn idipat kay. Kuy bima juk adi iboap ekawẽn oğuwẽnuwẽn eywebe. Iboap ekawẽn kay eyetabut epesop. Iboap ekawẽn tağ eyju jekukum ğasũ dak.

² Iboap ekawẽn cekawẽntip. Iboap ekawẽn cuk adi oğuwẽnuwẽn eywebe. Deus eydaxijom iboap ekawẽn kay eyetabut puye. Eybu'u'ũm pima, jeydaxijo. Eybu'u bima bit, te'e ma juk eyetabut epesop.

³ Apẽn cuk adi oya'ĩjoioiap cuk oğuwẽn eywebe. Iboap ekawẽn podi ma xipat. Cristo oe'ũ ikẽrẽat uk am wuywebe. Oe'ũ apẽn ibararak opop Deus ekawẽntup pe iap tağ.

⁴ Ixe'ũm o'jomõğ ip witabikũy be. Xepxep xet kap puje dak, Deus ixex o'ğuyu ce'ũ'ũayũ dopap pewi. Waram ğuto o'jetait apẽn ibararak opop Deus ekawẽntup pe iap tağ.

⁵ Pedro kay o'jebapuk je'ũap tomukadi. Ğasũ 12 beayũ kay o'jebapuk—jemumujuyũ kay.

⁶ Ğasũ jeweju juk adi oekuku'iaiyũ kay o'jebapuk adeayũ kay—500 beayũ kay. Ade ma buk ixeyũ'in pit itabẽğ ma. Warara'acat kuy oe'ũ'ũ ixeyũ'in.

⁷ Tiago kay o'jebapuk ğuyjom. Soat jemumu-juyũ kay o'jebapuk ğuyjom.

⁸ Ixeyũ kay jebapukap tomukadi okay o'jebapuk. It kapat wa'ũmat puxim õn, kanomũm okay o'jebapuk puye.

⁹ Imẽnpuye obodi ma ip ya'õbuyxi warara'acayũ Jesus emumujuyũ. Kuy bima Jesus kay itabucayũ

be ipiatpi'ajojoan cuk adi ojekukuku. Imēnpuye osũsũn “Jesus emumuju õn” i'e am.

¹⁰ Deus pit soat podi ma xipan okuḡ, xipat ḡu ma'ḡu õn. Imēnpuye juk omuy Jesus emumujum. Te'e ḡu juk omuy. Warara'acat ekapikap podi ma juk adi ocekapikpik Jesus emumujuyũ ekapikap podi ma. Wa'õbacaam ḡu bit cuk adi ocekapikpik—Deus a'õbacaam acã. Ixe wa'õmucanucan'uk osunuy soat em.

¹¹ Kawēn idipat acã oḡuwēn eywebe. Warara'acayũ dak ibeat acã o'ḡuwēn eywebe—Jesus emumujuyũ. Abu imuwēnuwēn iat pit yoboḡ ḡu. Cekawēn pit yoboḡ. Iboap ekawēn kay juk eyetabut epesop.

¹² — Deus waram ḡuto Cristo o'ḡutait ce'ũap to-mukadi — i wuyju e'em.

Imēnpuye:

— Deus waram pit ce'ũ'ũ'ibiyũ ḡutait ḡu — i'e'em te'e ma pũḡpũḡ ey'in.

¹³ Ixeyũ e'eap icēm pima bit: — Deus waram ḡuto Cristo o'ḡutait ḡu — i dak e'em ip. 1

¹⁴ Deus pe waram ḡuto Cristo mutait'ũm pima bit, te'e ma kuka kawēn idipat wara'acat pe—te'e ma dak kuka adi eyetabut iboap ekawēn kay.

¹⁵ — Deus waram Cristo o'ḡutait — i wuyju e'em. Ixeyũ e'eap icēm pima bit, napa ma wuyju e'em:

— Deus Cristo o'ḡutait — i.

Deus waram ḡuto ce'ũ'ũayũ mutaicin ḡu iap ekawēn icēm pima, Cristo dak waram ḡuto o'ḡutait ḡu.

¹⁶ Waram ḡuto ce'ũ'ũ'ibiyũ mutaicit'uk'ũm pima, Cristo dak waram ḡuto o'ḡutait ḡu.

17 Ixe be waram ġuto Cristo mutait'ũm pima, te'e ma juk eyetabut cekay. Ikērēat kuġ mabuk eyju. Ixe be imutait'ũm pima, ipiat'ajojoap kay epeju eye'ũ buje.

18 Ixe be imutait'ũm pima, Cristo kay itabucayũ'ũm'ũm wũy ma opop ip Deus wi. Ipiat'ajojoap pe ma ip opop.

19 Ijodi bima acã du Cristo xipan wuykuġ? Wuye'ũ buje bit wuykay ġu xe'e? Imēn pima, warara'acat podi ma kuka wuyġuycũġ ace.

20 Imēnpit ixeyũ e'eap icēm ġu. Deus waram ġuto Cristo o'ġutait. O'ġutait waram ġuto soat webekitkiyũ'ũm'ũm oġutait iam wuymutaybit am.

21 Soat je'ũ'ũm ace'e pũġ ma aġokatkat ikērēat o'ġuġē buye. Imēnpuxim soat acejetait waram wara'at pit idipat o'ġuġē buye.

22 Soat je'ũ'ũm ace'e wuyju Adão naxeġebitbit puye. Imēnpuxim waram acejetait Cristo eju mũġ'i wuyju buye.

23 Cristo koap o'jetait waram. Guyjom pit Cristo a'õkayayũ waram ġuto jetait. Waram acejetait ixē ajēm puje.

24 Cristo Deus kay'ũmayũ a'õbacaap ġu'ũm. Soat ġu'ũm. Soat xipat'ũmayũ kukukat a'õbacaap ġu'ũm. Soat ya'õbuyxiat a'õbacaap tak ġu'ũm. Soat ya'õcaat a'õbacaap tak ġu'ũm. Ka'ũma ma kũyjobit jeenuy ixeyũ a'õ kay. Deus a'õ kay acã jeedop ip kũyjobit.

— Ĕn acã soat kukukat. Soat kũyjobit a'õ kay acã — i soat je'e ip Deus pe.

25 Cristo soat kukukan je'e Deus pe cekay itakomaayũ a'õbacaap mu'ũm puje. Soat jeedop ip kũyjobit Cristo a'õ kay.

²⁶ Wuye'üap wuykay itakomaat puxim. Wuyparara wuykay itakomaat puxim. Wuyparara dak je'üm. Deus soat kukukan pima bit ace'ü ġu.

²⁷ Imēn e'em Deus ekawēntup:

Deus soat a'ōbacaap o'ġu'üm, i. Soat jeedop ip kũyjobit ixē a'ō kay, i.

Deus soat a'ōbacaap ġu'üm. Soat jeedop ip kũyjobit Cristo a'ō kay. Ja'ōbacaap pit ġu'üm ġu.

²⁸ Cristo a'ō kay am Deus pe soat mukũyjo buje, Cristo jeenuy kũyjobit Deus a'ō kay—jebay a'ō kay. Koap cebay soat ġukũyjo ja'ō kay am. Gasũ:

— Ōn tak kũyjobin oce a'ō kay — i je'e ipot jebay be.

Deus soat ipi daġacat kukukan jeenuy kabi beacat kukukan tak. Soat em jeenuy ixeyũ kukukan. Ixeyũ kukukap i'üm'ēm ġu.

²⁹ Deus pe ce'ũ'ũ'ibiyũ mutaicit'uk'üm pima, te'e ma pũġpũġ ey'in jemubatisasanan ce'ũ'ibit tieġ.

— Deus waram ġuto ce'ũ'ũ'ibiyũ mutaicin ġu — i napa ma e'em ixeyũ.

Ixeyũ e'eap icēm pima bit, te'e ma jemubatisasanan ip ce'ũ'ibit tieġ.

³⁰ Ixe be ce'ũ'ũ'ibiyũ mutaicit'uk'üm pima, te'e ma soat kabia oaoka ojuyap cocom ōn. Imēnpit waram ġuto ip imutaicit'uk. Imēnpuye te'e ġu wuyaoka ojuyap cocom wuyju.

³¹ Ocokcok eykay, wuykukukat Jesus Cristo eju mũġ'i eyju jekukum puye. Imēnpuye:

— Soat kabia oaoka ojuyap cocom ōn, okitpit-piyũ — i ōn e'em eywebe.

³² Ijopka be dak cuk adi we'ũpinpinap ojojojo wida ika'uat eju ocebacacanap puxim. Deus ekawēn muwēnuwēn pima, we'ũpinpinap ojojojo ijopka

be—Éfeso ka be. Omucokcok am imuwěn puje, te'e ma kajuk we' ũpinpinap ojojojo.

— Kuyaje ace'ũ. Imēnpuye juy jekōnkōn acã ajop, tikōnkōn tak — i te'e ma e'em itabut'ũmayũ.

Deus pe ce'ũ'ũayũ mutaicit'uk'ũm pima, ixeyũ e'eap tağ cuy ajeku.

³³ Eyday'em'um cuy epesop wara'acat pe eymuğuykukuap puxim. Ikērēat mujurũğrũğxiat purem pima, wuyju dak kuka cũğ ma wuyekukuap acepere ma ixeyũ buxim ikērēat mujurũğ ãm.

³⁴ Pũğpũğ ey'in pit eyetaybit ğu Deus e'e am. Imēğãm òn e'em eymusũsũn ãm. Waram pit cuy eyağuyusan epesop. Ikērēat mujurũğrũğap cuy epeyepere!

³⁵ Imēnpit:

— Apēntak Deus waram ce'ũ'ũ'ibiyũ ğutait? — i je'e aco'i pũğ ey'in owebe. — Apebitak ixeyũ jebin je'e iisuat? — i je'e aco'i owebe.

³⁶ Eyetaybit ğu eyju. Kadaida dadadam wuyju ipi be. Tamuwexat puje acã kadaim e'em.

³⁷ Kadai ğu wuyju taidadam—warēmtaksuğta ma. Trigoda aco'i taidadam wuyju—warēmtaksuğta ma.

³⁸ Deus jekpiwatpin ma tamuwxaxan kadaim. Kadaida taida'ibita buxim ma jedaewexaxan yaypan puje—wara'atam ğu.

³⁹ Soat itabēğayũ ěn pũğěn ğu. Wuyěn pũğěn. Pucaěn pit wara'atěn ma. Wasũěn tak wara'atěn ma. Aximaěn tak wara'atěn ma.

⁴⁰ Iměn ma opop kabi be dak warēmtaksuğat ma. Ipi dağ tak iměn ma—warēmtaksuğat ma. Kabi

beecat idip. Ipi daḡacat tak idip. Jewejojo'i ḡu bit ip idip.

⁴¹ Imēntak kaxie iesop. Kaxiamat pit ḡuto iesop warun ma. Kasopta bit ḡuto taesop warun ma. Jewejojo'i ḡu ip isop. Imēntak pūḡpūḡta bit ḡuto kasopta wara'atasop co'i ḡu—tasop warun ma.

⁴² Imēnpuxim Deus waram ḡuto wuymutaicin. Wuykot puje wuyjebit ierep e'em. Waram ḡuto imutait puje bit, ierep pa'ore je'e.

⁴³ Wuykot puje ikēṛē e'em wuyjebit ibaca ḡu dak. Waram ḡuto imutait puje bit, idip cīcā je'e. Ibaca jījā dak je'e.

⁴⁴ Wuykot puje, ijodiat'ūm jebit ma wuyjebit. Waram ḡuto wuymutait puje bit, wara'an je'e. Deus biōḡbuk emumuḡē jebin je'e wuyjebit. Ijodi bima wuyjebit ijodiat jebit ma. Waram wuymutait puje bit Deus biōḡbuk emumuḡē jebit wuyjebin je'e.

⁴⁵ Imēn e'em Deus ekawēntup:

Deus koapat aḡokatkat o'ḡuḡē—Adāo o'ḡuḡē, i. Ijebin o'ḡuḡē cebeam ijodiat jebin ma, i.

Kanomūmat Adāo bit ijodiat jebit podi ma. Ixe biōḡbuk pit wuymutaicit'ukat. Kanomūmat Adāo i wara'at putet Jesus Cristo butet.

⁴⁶ Koapat pit wuyjebit ijodiat jebit ma. Guyjom pit Deus wara'at jebit je'ḡūm wuyjebin. Jebiōḡbuk muḡēḡē je'ḡūm—kabi beat jebit.

⁴⁷ Koapat Adāo ka'wi muḡēḡē osunuy. Kanomūmat pit o'kop kabi bewi—wuykukukat Jesus.

⁴⁸ Ijodiat jebit ka'wi muḡēḡē Adāo jebit puxim. Kabi kay cumayū bit wara'at je'jat jejebin je'ū buje—Cristo jebit puxim—kabi beat jebit puxim.

49 Gasũ ka'wi muḡẽḡẽ buxim wuyju. Guyjom pit kabi beat puxim acesop.

50 Okitpitpiyũ, imẽn õn eymutaybin pin. Deus soat kukukan pima ka'ũma ma je'ũ. Imẽnpuye ijodiat jebit kuḡ pima aceõm ḡu cexe ixē soat kukukan pima—ierēp em iat kuḡ pima. Ierēp em iat ḡu jeenuy cexe.

51 Eya'õpicũḡcũḡ cuy epesop wa'õ kay. Soat ḡu ace'ũ. Dao ma bit Deus soat wuyju wuymuwexat. Kuy bima iboap iba'arēm osodop soat xe wuyxe. Gasũ bit ibapuk o'e.

52 Dao ma wuymuwexat wuyetapokap co'i. Ixe wuymuwexat amãm parasuy jo'iat muyde buje. Parasuy jo'iat ḡuyde kabi be. Imuyde buje, Deus waram ḡuto itabucayũ'ũm'ũm jebit ḡuyu ipi bewi. Iisuat je'ḡũm ijebin. Waram ḡuto itait je'e ip. Waram pit je'ũ ḡu ip. Soat em itait ip jeedop. Wuyju wuyetait pima parasuy jo'iat muyde buje, iisuat je'ḡũm wuywebe dak wuyjebin.

53 Ijodiat jebit je'ũ'ũm. Ierēp e'em. Deus pit ibeat jebit ḡuwexat kabi beat jebin—ierēp ḡuian, je'ũ ḡuian.

54 Imẽn e'em Deus ekawēntup:

Ka'ũmḡu je'e je'ũap Deus soat kukukan pima, i. Soat kũyjobit jeedop ip Deus a'õ kay, i. Deus je'ũiat ḡuwexat je'ũ ḡuian, i.

Imuwexat puje ibodup peat ekawēn co'i je'e.

55 Wuye'ũap dat pe wuyeiduap co'i. Deus pit ce'ũat mutaicin dat tōḡta'ukap puxim. Je'ũaptip'ũm pima, ka'ũma buxim ace'e wuyparara. Acesupi'ajo ḡu dak ipiat. Pũḡ em tak ka'ũma.

⁵⁶ Soat ace'ũ ikêrêat kuḡ puye. Ikêrêat mujurũḡrũḡap dat tōḡta buxim. Wuyetaybit wuyju ikêrêat kuḡ iam Deus ekawên cocom puye.

⁵⁷ Deus pit wuya'õmucanucan wuywebe ikêrêat mujurũḡap puxim, wuykukukat Jesus Cristo a'õ daḡ wuyju jekukum puye. Imênpuye:

— Soat podi ma ên xipan ocekuḡ — i juy ace cebe.

⁵⁸ Imêneju, okitpitpiyũ, oxe ikukpinayũ, eyaḡuywarururun ḡu juy epesop! Eybu'um ḡu dak cuy epesop eyetabut am Cristo kay. Soat em cuy kapikpiḡ epesop wuykukukat peam. Ixe a'õbacaam kapikpiḡ pima, te'e ḡu kuka acekapik.

16

¹ — Ocedinheiro juy oceḡuxipan imuju am Deus ebekitkit pe—Judéia eipi watwat pe — i juk epe'e owebe eyemudupmubararaktup pe kuyatup pe. Epeḡuxipanpan cuy! Apên cuk Galácia eipi watwat pe oceceiap taḡ cuy eyju dak epeḡuxipan—apên cuk itabucayũ be oceceiap taḡ.

² Soat edomingo be eyedinheiro'in cuy epeḡuxipan. Ade ma ikuḡayũ adem ma juy ḡuxipan. Ade'ũm ikuḡat pit adem ḡu juy ḡuxipan. Imên eyju ḡasũ imuxipanpan pima:

— Eyedinheiro'in cuy epejat — i ḡu kuka oce eywebe eykay oajêm puje.

Oajêm puje at ḡu juy epeḡuxipanpan. Gasũ dak cuy epeḡuxipanpan. Soat cuy je'e ixipan oajêm puje.

³ Oajêm puje aḡokatkayũ oḡuju Jerusalém ka kay—eyemunaëyũ. Cartadup tak otupmubararak

eyedinheiro eju tupmujuaptum. Eyedinheiro tujowat ip cartadup tak.

⁴ Oju ba'ore'ũm pima bit òn tak oju ceweju ip.

⁵ Macedônia eipi dağ cuy ojeku. Macedônia eipi dağ weku epere buje bit, eykay juy oajēm.

⁶ Ibum ma aco'i oğuy eyxe. Ihi bun aco'i oğuy. Guyjom cuy obuywan epe'e ojuap tağ weku am.

⁷ Darem ġu onuy pin eyxe—ibun ma. Wuykukukat ibikuy bima, ibun ma oğuy eyxe.

⁸ Ijoce bit oğuy Pentecostes epeta ajēmap wiwim—Éfeso ka be.

⁹ Adeayũ mutaybin put owebe ijoce. Jesus ekawēn muwēnuwēn òn adeayũ be. Warara'acayũ bit itakoma okay, Jesus muwēnuwēn òn puye.

¹⁰ Obuxim Timóteo dak kapikpiğ wuykukukat peam kawēn idipat muwēnuwēn. Imēnpuye eykay yajēm puje juy xipan epejukuk ikabap i'e am eyxe.

¹¹ Ixe juy epeğupubun ġu yaypan'isu ma'ġu. Ixe epicap wiwim òn wuykitpitpiyũ eju. Imēnpuye juy ixe epesubuywan icokcoğ cepit am okay.

¹² — Ĕn tak cuy eju Corinto ka watwat jom wuykitpitpiyũ eju — i juk adi oce wuykitpit Apolo be.

Ade em ma imēn cuk adi ocece cebe.

— Gasũ ġu aco'i oju — io'e owebe.

Iju ba'ore'ũm pima bit, je'ju eykay.

¹³ Eyday'em'um cuy epesop warara'acat pe ey-mubu'unap puxim Cristo kay. Eyetabun cĩcã juy epesop cekay. Eya'õcam cuy epesop. Wara'at kaykaykay ġu juy eyetabucap epejukuk.

¹⁴ Warara'acat ikukpinap tomuju juy epeyekapikpik.

15 Kuy eyetaybit Estéfanas—ibadipyũm tak. Ixeyũ koap ma itabut o'e Jesus kay Grécia eipi watwat'in. Soat em Deus ebekitkit puywatwan ip Estéfanasyũ. Okitpitpiyũ,

16 ixeyũ a'õ daḡ cuy epekuku—ixeyũ eju kapikpik'ukayũ a'õ dak.

17 Ocokcok cĩcã Estéfanas ajẽmap kay, Fortunato ajẽmap kay dak, Acaíco ajẽmap kay dak. Eywebe obuywan pa'ore bima, ixeyũ ma obuywatwan.

18 Ixeyũ omucokcokcoḡ cĩcã. Eymucokcokcoḡ tak cuk adi ip osodop. Xipat cĩcã ip oxe. Eyxe dak aco'i xipat ma ip.

19 Ásia eipi watwat kato mujujum eywebe—itabucayũ. Áquila, Priscila dak kato mujujum eywebe, soat ixeyũ duk'a be je'aweroro'ukayũ dak, wuykukukat kay itabucayũ.

20 Soat wuykitpitpiyũ dak kato mujujum eywebe—oxeayũ.

Epeyewakobotbot cuy wuykukpin wuyeweweju iap mubapuk am soat pe.

21 Obubin ma Paulo dak kato mujujum eywebeiaptup mubarararaḡ õn.

22 — Wũy ma jeedop ip Deus wi ipiat'ajojom wuykukukat kay'ũmayũ — i õn e'em. — Ocekukukat, ajẽm cuy! — i dak õn e'em.

23 — Ocekukukat, xipan cuy Corinto ka watwat ejukuk—ekayayũ ejukuk — i õn e'em Jesus Cristo be.

24 Eykukpin cĩcã oxe—soat wuyju Jesus Cristo eju mũḡ'i jekukum puye.

Ibũrũ ma.

**Deus ekawẽntup Kawẽn iisuat ekawẽn
New Testament in Mundurukú (BR:myu:Mundurukú)**

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mundurukú

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mundurukú [myu], Brazil

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mundurukú

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

82289dff-6b79-5335-974c-563b93a888ae